

Tiwei Pol Kewisik Ken Mit Ne Wit Korin - 1

Menmen me tiwei ik

Pol katip hirak kitehi God ke mit ne wit Korin
1:1-9

Him me mit hir nenke hasini *1:10-4:21*

Him me mit miyapir hir niriran nisesan *5:1-13*

Menmen mit ne weiwik me God hir nanisesim
6:1-7:40

Him me mit ne ti netike mit ne weiwik me God
8:1-11:1

Him me menmen mit niriakem newenipi niuk
eme God neit sios *11:2-14:40*

Him me God kikiak Jisas ketike haiu mit ehau
kikrek nirak *15:1-58*

Him me kolekta mit ne Korin nanisiuwem
mamno emit ne Judia *16:1-4*

Pol katip menmen maain hirak kakriakem
16:5-12

Pol katip mit ne Korin him mirakru, him gude
16:13-24

¹ Hi Pol hi mitik aposel ke Jisas Kraiss. Nipaa God hanhan kewisa hi hire mitik aposel te hirak kehimitena hi hirak menmen mirak. Hi Pol hetike kiau yinak Sostenis,

² *hawir mitikit wik wewis tiwei ik ken yi mit miyapir ne weiwik me God yi yau wit Korin. God kerekyi yi mit miyapir yaain yentar yi mit miyapir ne Kraiss Jisas keriyen. Yi yire mit miyapir ne God yentar God kehimiteni yi nirak.

---

* **1:2** 1Ko 6:11; Ap 9:14

Mit miyapir nerer wit wit kerek newenipi niuk me Mitik Iuwe kiau Jisas Kraiss, hir yaain. Jisas hirak Mitik Iuwe kir, hirak Mitik Iuwe kiau.

³ *Hi hanhan God Haai kiau ketike Mitik Iuwe Jisas Kraiss, hirakit tatrekyi menmen yaaim, yi yayu werek werek.

Pol katip God kirak yaaik kentar hirak kikaap mit ne Korin nises him mirak

⁴ Hekrit hekrit hi han kitet yi mit yirak menmen yaaim te hi hatip God hirak yaaik kentar menmen im. Hirak epei kerekyi menmen yaaim mentar yi mit miyapir ne Kraiss Jisas.

⁵ God epei keweti menmen mirak yapirwe. Yi yetiwem nipaa Kraiss kewetiyem, te yi yertei him me God werek, yi yetpim yewepyapirem.

⁶ Yi yeit menmen im yentar nipaa haiu man mewepiyapir him me Kraiss, yi yemtehem te yi yisesim werek.

⁷ *Yi yisesim werek werek te God ap kaksawin menmen yaaim ham au. Hirak kewetiyem te yi yises han kirak werek werek, yi yemerir wi kerek Mitik kiau Iuwe Jisas Kraiss pike kaknen kakwepyapir hirekes.

⁸ *Hirak God wen kakikepi ere maain wi Jisas Kraiss pike kaknen kakwepyapir hirekes te God ap kaktip yi enun au yi yaain.

⁹ *God kehimitenai haiu mit metike Nikan kirak Jisas Kraiss hirak Mitik kiau Iuwe haiu mau han kiutip. God Iuwe ik hirak yaaik ap te

---

* 1:3 Ro 1:7   * 1:7 Lu 17:30; 2Te 1:7; Ta 2:13   * 1:8 Fl 1:6; 1Te 3:13, 5:23   * 1:9 1Jo 1:3; 1Ko 10:13; 1Te 5:24

kakmipin au. Hirak kakises him mirak kakikepi te yi eiyu werek werek maain me wi eim.

Pol keneri hir nenke hasini

10 *Nai yinan, hi etpi him manp hekrehir ke Mitik Iuwe kiau Jisas Krai. Yi eikiyan han kiutip eiyu me menmen yaaim me God yi yirakem. Yi ap te yayinke hasini au emit. Yi eikiyan han kiutip eiyu me menmen yapirwe yi yirakem.

11 Nai yinan, hi hetpi menmen im hentar mit han nau neit winak ke mite Klowi hir nan in netpo wi ham wi ham yi epei yenehan yentar menmen.

12 *Hi hemtau mit han ne yi mit yi yatip, "Hiau mises him me Pol." Mit han ne yi mit yi yatip, "Hiau mises him me Apolos." Mit han ne yi mit yi yatip, "Hiau mises him me Sifas." Mit han yi yatip, "Hiau mises him me Krai."

13 Menmen yi yirakem hiram meteikin Mitik Krai hirak kenke pinak pinak (o wik wik) a? Mekam, mit nipaa hir epei newenkika hi Pol hentar nu tentarakit hi haa me yi mit a? Nipaa mit nikri neriuwe tipar hir nekine niuk mai hi Pol te yi yire mit nai a? Taauye! Yi ne Krai Jisas.

14 *Hi ap hikir mit yapirwe ne yi mit au. Hi hikir Gaias ketike Krispas keretet. Hi han yaaik hi ap hikiri yi mit yapirwe.

15 Te yi ap eitip hiau mit mises him me Pol me wi hirak kikai keruwe tipar.

---

* **1:10** Fl 2:2   * **1:12** 1Ko 3:4; Ap 18:24-28; Jo 1:42   * **1:14** Ap 18:8; Ro 16:23

16 *O, hi han kaa. Hi epei h̄k̄r m̄t̄k̄ Stefanas ketike m̄t̄ na neit winak k̄rak. Hi han kaa te hi h̄k̄r neiyan o au. Hi han kitetim au.

17 *Krais h̄rak ap keriuweta hi han te hi h̄k̄r m̄t̄ miyap̄r neriuwe t̄par au. H̄rak keriuweta hi han te hi hewepyap̄r h̄m m̄rak yaaim. Hi ap hetpi h̄m har ke m̄t̄ h̄r nertei iuwe h̄r netpim te hi hari han ki heriuwerem te yi eiysesim au. Hi h̄napen henip menmen Krais k̄r̄akem kentar nu tentarak̄t̄ h̄ram m̄re menmen wein̄m te h̄ram ap mamkepi au.

Menmen Krais k̄r̄akem kentar nu tentarak̄t̄ keteiknai God h̄rak Iuwe

18 *H̄r m̄t̄ miyap̄r kerek nan̄no nan̄kre si tat̄k̄neni h̄r nat̄p̄ h̄m me Jisas h̄rak kaa kentar nu tentarak̄t̄ h̄ram menmen wein̄m. Te haiu m̄t̄ miyap̄r kerek God kekepai ketaihis, haiu mat̄p̄ h̄m me Krais h̄rak kaa kentar nu tentarak̄t̄, h̄ram menmen iuwe God k̄r̄akem.

19 *Haiu mertei h̄m im h̄ram yaaim mentar n̄paa m̄t̄k̄ profet kewis h̄m me God mau t̄wei metpim mar im:

“Hi tewen ahiwaank han ke m̄t̄ kerek h̄r newen̄pi h̄ras h̄r nat̄p̄, ‘Haiu mertei menmen yap̄rwe.’ Hi ahiwaank han ke m̄t̄ han kerek h̄r nat̄p̄, ‘Haiu h̄ras mertei menmen yaaim.’”

20 *Te m̄t̄ kerek nat̄p̄ haiu mertei menmen yap̄rwe h̄r ap n̄re God au. H̄r m̄t̄ enun wein̄n keriyen. M̄t̄ kerek nertei h̄m lo h̄r newis̄m

---

* 1:16 1Ko 16:15   * 1:17 Mt 28:19; Jo 4:2   * 1:18 2Ko 4:3; Ro 1:16   * 1:19 Ais 29:14   * 1:20 Ais 19:12, 33:18, 44:25; Jop 12:17

mau tiwei ham h̄r ap n̄re God au. H̄r m̄t enun wein̄n keriyen. M̄t nau ti in ek kerek netike m̄t han h̄r netpepan menmen h̄r ap n̄re God au. H̄r m̄t enun wein̄n keriyen. H̄r yap̄rwe h̄r m̄t enun wein̄n nentar God epei keteiknai menmen m̄t nau ti h̄r n̄r̄iakem nises han k̄r God katip h̄ram menmen enum wein̄m.

21 *God h̄rak kertei menmen iuwe han kitet h̄rak kakn̄ip m̄t nau ti h̄r ap nan̄rteiyek nanriuwe han k̄r wein̄n taau. H̄rak hanhan kak̄kaap m̄t miyap̄r han h̄r nan̄rteiyek werek nanriuwe h̄m yaaim im m̄t han ne ti natip h̄ram enum wein̄m, haiu mewepyap̄rem.

22 *M̄t miyap̄r ne Isrel h̄r natip, “Haiu memtau h̄m mi haiu mamisesim te yi eīyin̄n eiteiknai menmen yaaim te haiu mam̄rtei God keriuweti yi yan yetpai h̄m im.” M̄t han ne weiw̄k me Grik h̄r natip, “Haiu m̄t keriyen haiu hanhan te yi eiwepyap̄r menmen yap̄rwe te haiu emises h̄m mi.”

23 *Te haiu m̄t aposel au. Haiu mewepyap̄r h̄m me Krai kerek m̄t newenkekik kau nu tentarak̄t. Te h̄m maiu im menip m̄t ne Isrel han enuk, h̄ram menip m̄t ne Grik h̄r natip h̄m im h̄ram enum wein̄m.

24 *H̄r natip h̄m im h̄ram wein̄m te haiu m̄t ne Isrel metike m̄t ne Grik kerek God kari han kaiu, haiu mises h̄m m̄rak, haiu matip Krai keriuwe menmen h̄rak k̄r̄iakem h̄rak keteik̄n m̄t menmen iuwe me God, h̄rak keteiknor h̄rak kin̄n kertei menmen yap̄rwe.

---

* 1:21 Mt 11:25   * 1:22 Mt 12:38; Ap 17:18, 32   * 1:23 Ro 9:32;
1Ko 2:14   * 1:24 Kl 2:3

25 *Mıt han hır natıp hır nertei menmen iuwe te hır natıp menmen God kerteiyem hıram weinım. Au, God kinın kertei menmen yapırwe. Mıt han hır natıp nıre mıt iuwe te hır natıp God hırak kıre menmen weinım. Au God hırak wısenuk kırık menmen minın menmen yapırwe.

26 *Nai yinan, yi han ekitet yi yıre mekam me wı nıpaa God kari han ki yi yisesik. Yi mıt han yapırwe yi yıre mıt iuwe o yi yertei menmen mıt nau tı hır natıp hıram yaaim?

27 Au, yi niutıp niutıp keriyen. God kehimıtenai haiu nırak kerek mıt ne tı hır natıp haiu enun weinın. God kehimıtenai haiu mıt weinın te haiu mamrıak mıt ne tı kerek han kitet hır nertei iuwe hır yınk enuk. God kırık menmen im te haiu mıt weinın mamrıak mıt ne tı hır mıt niuk iuwe hır yınk enuk. God ap kehimıteni hır nırak.

28 God kari han ke mıt miyapır hır ap ne weiwık iuwe hır nisesik. Mıt nau tı hır nınan yipır newırek natıp hır mıt enun weinın, te God kekepi keriuwe menmen hırak kerekyorem hır nırık mıt kerek han kitet hır ne weiwık iuwe, hır yınk enuk God ap kehimıteni hır nırak au.

29 *God kırık menmen im te maain ap te mıtık kei kiutıp kakırp ninaan me God hırak kaktıp mıtık iuwe taau.

30 *Haiu mıt nau ne Kraıs Jısas mentar menmen God kerekyeyem. God kehimıtanek hırak keteiknai God kinın kertei menmen yapırwe. Hırak kerekek kekepai te God katıp haiu mıt

---

* 1:25 2Ko 13:4   * 1:26 Mt 11:25; Jo 7:48; Je 2:1-5   * 1:29 Ro 3:27; Ef 2:9   * 1:30 Jer 23:5-6; Jo 17:19; 2Ko 5:21

yaain. God kehimitanek hirak kerekyei haiu mire mit yaain, hirak kesiupenai me menmen enum kekepai kaktaihis mamno wit ke God.

³¹ *God hirak nepei kiriak menmen mar im te him mekre tiwei me God mit profet newisim hiram mamnen. Menmen im matip, “Mit kerek hir hanhan nanwenipi niuk mir, hir au nanwenipi niuk me God me menmen hirak kerekyeyem.”

2

Pol katip him me Krai hirak kaa kentar nu tentarakit

¹ *Nai yinan, nipaa hi han hiri yi mit miyapir, hi hetpi God him mirak yaaim, hi ap atip heriuwe him me mit iuwe nertei menmen iuwe me ti au.

² *Hi hekre han kai hi han kitet hi ap te etpi menmen ham au. Hi etpi him me Jisas Krai kerekek hirak kaa kentar nu tentarakit kekepai haiu mit.

³ *Wi nipaa hi hau hetikewi hi ap hetpi har ke mitik iuwe au. Hi hinaain hewaank him me God te hi hepirpir.

⁴ *Hi hetpi hewepiyapir him mai, hi ap te hetpi heriuwe him yaaim me mit iuwe nertei menmen te hi hari han ki keriuwerem au. God Himin Yaaik kirak keteikni him hi hetpiyem hiram yaaim. Hirak kirakem keriuwe menmen iuwe hirak kekepa hi hirakem me yi mit miyapir.

---

* 1:31 Jer 9:24; 2Ko 10:17   * 2:1 1Ko 1:17   * 2:2 Ga 6:14   * 2:3 Ap 18:9; 2Ko 10:1   * 2:4 1Te 1:5

⁵ Hiram kiriak menmen im te yi yertei hiram ap him weinim me mit hir natip hir iuwe keriyen au. Hiram menmen iuwe me God te yi yisesim.

God Himim Yaaik kekepai haiu mertei menmen mirak

⁶ *Me wi hi hetike mit aposel han haiu mau nimin ke mit, hir nertei menmen me God werék werék, haiu matip him yaaim mre mit iuwe. Him mai hiram ap him me mit iuwe nau ti ik hir naanmiprai haiu mit au. Hir nantike him mir maain nanawaank nanit.

⁷ *Te menmen hi hetpiyem, hiram menmen nipaa God kisawinem. Nipaa hirak ap kiriak ti ketike nepni wen au, hirak han kitet kakikepai haiu mit haiu mamu mamtikerek mamit menmen mirak yaaim, te hi hetpim.

⁸ *Ap te mitik kei kiutip ke mit iuwe hir nau ti naanmiprai haiu mit, hir nertei menmen im me God au. Hir nerteiyem te nipaa hir ap te nanit Mitik Iuwe kiau Jisas ke wit ke God, hir nanwenkekik kaku nu tentarakit hirak kaki taau.

⁹ *Te in ek haiu mertei him nipaa ein mit profet hir newisim mau tiwei me God hiram yaaim. Hiram matip,

“God epei kiriak menmen yaaim me mit miyapir kerek hanhan God hir nanisesik.

Menmen im mit miyapir ap nirem, hir ap nemtewem, hir ap han kitet hiram mepu au.”

---

* **2:6** Ef 4:13; Fl 3:15   * **2:7** Ro 16:25; Kl 1:26   * **2:8** Lu 23:34;
Je 2:1   * **2:9** Ais 64:4

10 *God epei keteiknai menmen im hirak kiriakem keriuwe Himin kirak Yaaik. God Himin Yaaik kir menmen yapirwe. Hirak kertei menmen mau mekre han ke God Haai.

11 *Mitik keimin kertei menmen mitik hak han kitetim a? Au, mitik hirekes himin kirak kerteiyem kerekek. Mar im, mit hir ap nertei menmen mekre han ke God au. God Himin Yaaik kerekek kerteiyem kewepaiyapirem.

12 *God ap kewetai haiu mit himin ke kertei menmen me ti keremem au. Hirak kewetai Himin kirak kau ketikerek te haiu mamirtei menmen yaaim God epei kerekyeyem weinim.

13 *Haiu matip menmen im God kiriakem te haiu ap matip meriuwe him mit ne ti nepei netpaiyem haiu misesim au. Haiu matip meriuwe him God Himin Yaaik ketpaiyem. Haiu mewepyapirem matip mit kerek God Himin Yaaik kewi haiu metporem.

14 *Mit miyapir kerek God Himin Yaaik ap te kau kekre han kir, hir hekrit hekrit neweikin sip newet God him mirak nentar hir nepei natip hiram enum weinim. Hir ap nemtau him mirak han kitetim nentar God Himin Yaaik ap kewi kekepi hir nerteiyem au.

15 *Mit miyapir kerek God Himin Yaaik kau kekre han kir, hir nemtau han kitet menmen yapirwe me God. Te mit han kerek God Himin Yaaik ap kau kekre han kir hir ap nertei werek han ke mit kerek God Himin Yaaik kau kekreri taau. Te hir nepitari menmen me God.

---

* 2:10 Mt 13:11   * 2:11 Pro 20:27   * 2:12 Jo 16:13-14   * 2:13 1Ko 2:4   * 2:14 Jo 8:47, 14:17; 1Ko 1:23   * 2:15 1Jo 2:20

16 *Hau mertei h̄im im h̄iram yaaim mentar n̄ipaa m̄it profet h̄ir newis̄im mau t̄iwei me God h̄iram mat̄ip,

“M̄it̄ik kei kiut̄ip ke m̄it yap̄rwe ap kertei menmen God han kitetim au.

H̄irak ap te kakt̄ip God menmen kak̄ik̄epik kakri-uwerem taau.” H̄im im h̄iram yaaim, te h̄iau m̄it n̄irak han kitet me menmen im me God mar ke Krai h̄irekes han kitetim.

3

Pol kene m̄it miyap̄r neit Korin kentar h̄ir nenke hasini

1 *Nai yinan, n̄ipaa hi hau hetikewi hi ap hetpi heriuwe h̄im hi at̄ip m̄it kerek God H̄im̄in Yaaik kau kekre han k̄ir au. Yi ȳire n̄ikerek ne God te hi hetpi heriuwe h̄im hi at̄ip m̄it ap God H̄im̄in Yaaik kau kekre han k̄ir hentar yi ȳire n̄ikerek me menmen Krai keteik̄in m̄it em h̄ir enisesim.

2 *Menmen hi nepei hetpiyem h̄iram m̄ire n̄im. H̄im mai h̄iram ap m̄ire menmen m̄it miyap̄r iuwe nan̄im mentar han ki ap kitet h̄im yaaim im werek werek au. N̄ipaa ere in yi yarek yarek.

3 *Yi ap han kitet h̄im yaaim im werek werek wen au yentar yi yises han ki ke n̄ipaa ein. Hi hertei menmen im hentar yi yetike ni yinan yi hemkre menepam menmen yenehan yenterim. Te hi hertei yi wen yises han ki ke n̄ipaa yar ke m̄it enun God H̄im̄in Yaaik ap kau kekre han k̄ir au.

---

* 2:16 Ais 40:13; Ro 11:34   * 3:1 Jo 6:12   * 3:2 Hi 5:12-13; 1Pi 2:2   * 3:3 1Ko 1:10-11, 11:18

⁴ *Hi hetpi menmen im hentar yi mīt yenke hasini. Mīt han pīnan ne yi mīt yi yatīp, “Haiu mises hīm me Pol.” Mīt han en natīp, “Haiu mises hīm me Apolos.” Menmen im meteikno yi yises han ki ke nīpaa ein yar ke mīt God Hīmīn Yaaik kau kekreri au.

⁵ Yi yenmak yi yenke hasini me hi hetike Apolos a? Yi han kitet Apolos hīrak Mītīk Iuwe kīre Kraisa? Yi han kitet hi Pol hi Mītīk Iuwe hīpre Kraisa? Au! Hawīr mītīkīt weinīkīt hawīr wīriak menmen war ke God kehimītenai haiu mīt niutīp niutīp mīriakem. Hawīr wīriak menmen me God, God kekepi yi yises hīm mīrak keremem.

⁶ *Hi hinīn han hewepyapīr hīm yaaim me God har ke mītīk kamīr rais yehes mau ni. Maain Apolos kan kisīsa ketpi hīm meiyam me God. Menmen hīrak kīriakem hīram mar ke mītīk hīrak keit tīpar keiyīm ken kewenem kempep. Mar im God hīrak kenipem mewo, te hīrak kīkaap hīm mīrak men mekre han ki.

⁷ Mīt kerek ninīn nan netpi me God hīr nar ke mīt namīr rais yehes, hīr mīt weinīn keriyen. Mīt kerek nīkaru nan netpi hīm ham yaaim hīr nar ke mīt newen tīpar nempep, hīr mīt weinīn keriyen. God kerekek hīrak Iuwe kentar hīrak kenipem hīram mau mekre han ki mamkepi yi yisesim werek werek.

⁸ Mīt kerek ninīn newepyapīr hīm me God hīr nar ke mīt namīr rais yehes. Mīt han nīkaru newepyapīr hīm me God nar ke mīt newen tīpar nempep. Menmen hīr nīriakem hīram mīpīram.

---

* 3:4 1Ko 1:12   * 3:6 Ap 18:4, 11, 19:1

Maain God kakwet mīt menmen miutip miutip mamrer menmen yaaim hīr mīriakem.

9 *Hawīr wetike God haiu mīriak menmen miutip. Yi mīt yi yīre ni God kamīr rais yehes mekrerem o yi yīre wīnak hīrak kimaak. Te yi ap ne Apolos o hi Pol au. Yi ne God keriyen.

Mītīk kewepyapīr hīm me God hīrak kīre hīrak kime wīnak

10 *Hi hīre mītīk hi hertei werek hime wīnak mei yapīrwe. Wī nīpaa hi han yi mīt, God kekepa hi hewepyapīr hīm mīrak. Menmen hi hīriakem mekre nīmīn ke yi mīt hīram mar ke hi hemiun teinīk me wīnak. Mīt han nepnen netpi hīm ham yaaim me God hīr nīriak menmen mar ke mīt nime wīnak kentar teinīk hi epei hekin hei yem hamīr. Yi mīt yi naanempre hīras me menmen yi yīriakem mises menmen hi epei hetpiyem.

11 *Hi hewepyapīr hīm me Jisas krais men yi mīt, yi yisesik te hīrak kerek kekepi yisesik iuwe yar ke teinīk mīkaap wīnak mīnanek hīrak kerp.

12 Hi hetpi yi mīt kerek yīriak menmen me God. Mīt han ne yi mīt yi yīriak menmen yaaim. Menmen im hīram mar ke yi yime wīnak yaaik yesīswem yeriuwe menmen yaaim gol, silva o nan yaaim. Mīt han ne yi mīt kerek yīriak menmen me God te yi ap yīriakem werek werek yi yar ke mīt nime wīnak enum yeriuwe menmen enum mīre nu yipep mamīp o hīnaan tīwei o nepipe maa.

---

* 3:9 Mt 13:3-9; Ef 2:20-22   * 3:10 1Ko 15:10; 2Pi 3:15   * 3:11 Ais 28:16; 1Pi 2:4-6

13 *Maain wɪ God skelim haiu mɪt miyapɪr, menmen yi yɪrɪakem me God hɪram mamwepyapɪr hɪremes hɪram yaaim o au enum mar ke nepipe maa. Me wɪ im si mamnen si mamɪtnen mamɪm menmen mamteikɪn menmen mar im: Mɪt hɪr nɪrɪak menmen yaaim me God hɪram mamu mamɪt. Si ap te mamɪm au.

14 Menmen mɪt hɪr nɪrɪakem me God hɪram yaaim si ap te mamɪm au. Maain God kakwetɪr menmen yaaim mamrerim.

15 Te menmen mɪt hɪr nɪrɪakem me God hɪram enum si tatɪm tatnepim, God ap te kakwetɪr menmen mamrerim taau. Hɪr nani au, God kakɪkepi kaktorhis nanu nantikerek kakɪr ke mɪtɪk si taak wɪnak kɪrak hɪrak kesiuknen ken nɪmɪn kekotɪt mɪte nɪkerek keriyei kerɪ ketpaan ken witeik.

Haiu mɪt miyapɪr ne God haiu mɪre wɪnak yaaik God kau kekrerek

16 *Yi mɪt miyapɪr yi han kaa yi yɪre wɪnak yaaik ke God a? God Hɪmɪn Yaaik kan kau kekrehan ki.

17 Mɪt kerek hɪr nanɪwaank wɪnak eik ke God, maain God hɪrak kakɪwaank mɪt in kentar wɪnak kɪrak hɪrak yaaik. Yi hɪras yi yɪre wɪnak kɪrak keriyen. Te yi naanempre han ki te yi yɪrɪak enum au, yi eiyɪnke hasini au. Yi eikiyan eiyu niutɪp.

Haiu ap mamwenɪpi niuk me mɪtɪk hak au.

18 Yi ap eiwises hɪras me menmen yi han kite-tim hɪram yaaim. Mɪtɪk kei kiutɪp kekrehan nɪmɪn ke yi mɪt han kitet hɪrak mɪtɪk iuwe, hɪrak kertei

---

* 3:13 1Ko 4:5; 2Te 1:7-10   * 3:16 1Ko 6:19; 2Ko 6:16

iuwe, h̄rak ekweik̄in sip ekwet menmen im me t̄i. H̄rak kakr̄iak menmen im te m̄it ne t̄i nant̄ip h̄rak m̄it̄ik enuk ketaritari han ken sip. H̄rak k̄ir̄iak menmen im te God kakt̄ip m̄it̄ik ik h̄rak yaaik h̄rak iuwe.

19 *H̄rak ekrīak menmen im ek̄intar menmen m̄it ap nises God h̄r han kitet h̄ram menmen iuwe, God kat̄ip h̄ram menmen enum wein̄im. H̄im me God mekre t̄iwei n̄ipaa m̄it̄ik Jop h̄rak kewis̄im h̄ram mat̄ip God kewaank m̄it kerek h̄r han kitet h̄r iuwe, h̄rak kewaanki keriuwe menmen h̄r han kitet h̄ram yaaim, h̄rak kerekym-orem kar ke m̄it̄ik kenep sak kekre hei h̄rak k̄iwap̄nem keriuwe haak heneik o nu t̄iwei.

20 *M̄it̄ik hak kewis h̄im mau t̄iwei me God m̄it nekinaak Sam, h̄rak kewis h̄im mei mat̄ip: “Menmen m̄it ne t̄i kerek ap nises God h̄r han kitet h̄ram iuwe, God kat̄ip h̄ram menmen enum wein̄im.”

21 Te yi ap eiwen̄ipi niuk me haiu m̄it me menmen yaaim me God haiu meteikniyem. Yi eiwen̄ipi God kerekkek me menmen yap̄rwe h̄rak kak̄ihim̄itanem mamkaap yi m̄it.

22 Hi Pol, h̄rak Apolos, h̄rak Sifas haiu metike menmen yap̄rwe mau t̄i o nepni, menmen mamkepi yi yepu, o wit yaaik yaino ein w̄i yi yayi, menmen in ek mepu, menmen te maain mamu, h̄ram menmen yap̄rwe God keh̄im̄itanem h̄ram mamkepi.

23 Yi ȳire m̄it ne Kraīs Jisas. Kraīs Jisas keke wit ke God kan yi m̄it k̄ir̄iak menmen m̄irak, te God kakweti menmen im menterik.

* 3:19 Jop 5:13 * 3:20 Sam 94:11

4

Mitik Iuwe God skelim mit n̄rak nerekyiwek wok mirak

¹ *Yi mit han ekitet me haiu mit mewepyap̄r h̄im me God mar ik. Haiu m̄riak menmen me Krai, haiu naanempre menmen yaaim God han kitetim te haiu mewet mit em.

² *Yi yap̄rwe yertei menmen im mit n̄priakem. Mitik Iuwe k̄inkat̄in mit kerek h̄rak kertei h̄r naanmamre menmen m̄rak werek werek, h̄rak kehimiteni h̄r nanriakem.

³ Mar im hi hekre han kai ap han kitet yi mit ne weiw̄ik me God o mit han ap nises h̄im me God yi han ekiteta skelim hi me hi naanm̄pre h̄im me God werek werek o au. H̄ram menmen wein̄im. Hi h̄ire mitik kerekek, te hi ap skelim h̄irekes taau.

⁴ *Hi hep̄itari n̄paa hi han hat̄ip mit h̄im me God, hi herekyi yaaim o hi han kaa hetpi menmen. Menmen im mekre han ki o mekre han kai h̄ram ap meteik̄in mit hi herekyi menmen yaaim keremem au. Hi han kitet hi h̄riak menmen yaaim te Mitik Iuwe God kerekek han ekitet o skelim menmen hi h̄riakem.

⁵ *Te yi ap skelim mit miyap̄r me menmen h̄r n̄riak God em au em̄it! Yi yemer̄r ere maain Mitik Iuwe p̄ike kaknen. Me w̄i im, h̄rak kakwepyap̄r menmen h̄ram m̄isaw̄in mekre han ke mit, menmen h̄r hanhanem mekre han k̄ir h̄r nanriakem. Te God kakwet̄r menmen yaaim o menmen enum h̄r n̄riakem mamrerim.

---

* 4:1 Ta 1:7   * 4:2 Lu 12:42   * 4:4 Sam 143:2   * 4:5 1Ko 3:8

Mit ne wit Korin hir newenipi niuk mir han kitet hir mit iuwe

6 *Nai yinan, hi epei hatip him im me hi hetike Apolos te yi yertei werek werek menmen hawir wiriakem weteikniyem. Hiram menmen im: Yi ap eiweikin sip eiwet him me God. Yi ap han ekitet mit han hir iuwe, yi ap einan yipir eiwirek han ekitet mit han en hir enun weinin.

7 *Yi ap eirak menmen im au emit! Keimin kerekyi yi yinin mit han a? Taau! God kerekek epei keweti menmen yapirwe yi yisesim yetenenim, te yi yenmak yi yatip yi hiras yirak menmen yaaim yeriuwe menmen mi iuwe a? Hiram enun emit!

8 *Yi mit miyapir yapirwe ne Korin han kitet yi epei yeit menmen me God werek werek. Yi han kitet yi epei yeit menmen God kewet mit em te yi yire mit iuwe yinin mit han, te haiu mit aposel au a? Taau! Yi ap iuwe au, te hi hanhan yi eire mit iuwe te yi eikepai haiu mit emtikewi te haiu yapirwe mamre mit iuwe.

9 *Hi han kitet God hirak kehimitenei haiu mit aposel haiu emriak menmen mirak te mit han kitet haiu miraku. Haiu mire mit kerek mit ne gavman hir newisai mekre winak enuk netpai nar ik: "Yi yire mit enun haiu mamiwep yi yayi." Haiu mit aposel mire mit kerek mit miyapir nau ti hir netike mit ensel neit wit ke God hir nerp nirapirei, haiu mar ke mit miriak menmen me God, mit newep yink kewewei.

---

* 4:6 Ro 12:3 * 4:7 Ro 12:6 * 4:8 Rev 3:17, 21 * 4:9 Ro 8:36; Hi 10:33

10 *Mít han ne tí hír natíp menmen me haiu mít aposel mar im: “Yi mít enun yi yetari menmen, yi keriyen yewepyapír hím me Krais.” Hír netpai hím mar im, te yi han kitet yi híras yi yaain yi ne Krais.” Hír netpai im, te yi han kitet yi híras yi yaain yentar yi ne Krais. Mít han ne tí hír natíp haiu aposel haiu mít enun weinín. Hír netpai hím mar im, te yi han kitet God katíp yi mít iuwe. Mít han ne tí hír nínainai nínan yipír newírek, te yi han kitet hír newenípi niuk mi a? taauye!

11 *Nípaa ere in haiu mít aposel míríak menmen me God haiu mepu enum. Haiu nínpi meweí ap maam típar o menmen werek werek au. Haiu ap mamír laplap o klos mei yaaim au. Mít ne tí hír neit nípin newep neriuwerem nentar haiu mewepyapír hím me God. Haiu wit aurei mentar haiu men in men ein mewepyapír hím me God.

12 *Haiu míríak wok meriuwe his maiu te haiu naanmípre híras me menmen. Wí kerek mít miyapír nereitauwín, haiu ap metpor enum au. Haiu metpor menmen yaaim. Wí hír nerekyei enum, haiu mewisi hír nerekyeyem ap merekyor enum au.

13 *Wí kerek mít nenei neswei hím, haiu metpor hím main main mamkepi hír nanises hím me God. Mít miyapír ne tí hír han kitet hui mít aposel haiu enun mar ke menmen enum heriyai mít newírem men teipe wenut eim. Nípaa ere in hír han kitetei mar im.

Pol kitehi mít miyapír ne Korin hír nanises

---

* 4:10 1Ko 3:18   * 4:11 2Ko 11:23-27   * 4:12 Ap 18:3; 1Ko 9:14-15; 2Te 3:8; Sam 109:28; Mt 5:44   * 4:13 Kra 3:45

menmen hirak kiriakem

¹⁴ Hi ap hewis tiwei im eiyim hetpi yi yirak enum keremem te hi henipi yi yink enuk au. Hi hewisim te hi hewirnak hekteni henteri yi yire nikerek nai hi hanhan heriuwi.

¹⁵ *Mit yapirwe hir naninen nanitpi him me Jisas Kraiss, hir ap nanre haairer ni au. Hi kiutip hire haai ki kerekek hentar yi yinin yises him me God me w+ nipaa hi hinin han hetpi him yaaim me Jisas kraiss.

¹⁶ *Te hi hetpi him manp, yi eiyises menmen hi hirakem.

¹⁷ *Hi hire haai ki hi han kiteti, te hi heriuwet Timoti hirak ken yi mit te hirak kakikepi yi eirak menmen hi epei hetpiyem. Timoti hirak kire nikan kai hi hanhan heriuwerek hentar hi hari han kirak hekepik hirak kises him me God werak. Hirak mitik yaaik kises him mirak. Hirak pike kaktip kakikekyi han ki me menmen hi hisesim me w+ kerek hi hirak menmen me God. Hi ewepyapir menmen im merer wit wit atip mit miyapir kerek nises him me God hi hetporem.

¹⁸ Mit han ne yi mit hir han kitet hir mit iuwe te hir natip hi ap hanhani pike anen ari yi mit au. Te hir nari han ki neriuwe him im, te yi eiweikin sip eiwet him mai.

¹⁹ *Te hi hetpi. Mitik iuwe God hanhan te hi anen ari yi mit, te menep hi anen. Hi anen te hi ap hemtau him me mit in hir han kitet hir mit iuwe. Hi anen ari hir nirak menmen God hirak kekepi keriuwe menmen mirak o au.

---

* **4:15** Ga 4:19   * **4:16** 1Ko 11:1; Fl 3:17; 1Te 1:6   * **4:17** Ap 19:22   * **4:19** Ap 18:21

20 *Haiu mertei menmen God kerekyei haiu mit miriakem hiram ap me him enum weinim wise tipar o mewisesik au. Hiram menmen iuwe me God kerekek mekepai. Mar im haiu mamirtei hir nekepi o hir mit enun wise tipar.

21 Yi han han mekam? Yi hanhan wi kerek hi anen hi eiwep erekeyi enum eiyintar yi ap eiyises him mai, o au en, yi hanhan hi anen arekeyi menmen yaaim hanhani eiyintar yi epei yemtau him mai yi yisesim. Yi han ekitet menmen yi yiriakem, yi eiweikin sip eiwetiwem te maain hi anen hi han yaaik eriuwerem.

5

Him me mitik keit mite pe haai kirak keit wit Korin

1 *Hi hemtau mit han nan in hir netpi nisesi nanre yi mit ne God ein yi yiriak enum. Hir nir mite piutip pe mitik hak hire wiriak enum wepu wetike mitik hak. Hir wik niriak menmen enum kerek mit ap nises him me God hir ninapen nanisesim. Mitik iuwe kiutip kekrenimin ke yi mit epei keit mite ip pe haai kirak, hirak kiwaai ketikerep hir neitan.

2 Te yi yenmak yi han kitet God kaktip yi yaain a? Taauye! Yi yink enuk eiriuwe menmen im yi han ekitetik yi eikitek, yi eiyipir mitik ik kerek kiriak menmen enum hirak eknopin eikeipni.

3 *Hi ap hepu hetikewi au, te hi han kiteti. Hi epei han kitet mekam hi ariakem. Hi ekrehir ke Mitik Iuwe Jisas Kraiss, hi hetpi menmen hi ariak

---

* 4:20 1Ko 2:4 * 5:1 Lev 18:7-8; Diu 22:30, 27:20 * 5:3 Kl 2:5

mítik ik em, kerek kiriak menmen im enum. Hi hetpi har ke hi hetikewi haiu mepu.

⁴*Hi han kitet menmen im. Maain yi eirerik eiyu wit kiutip eiwenipi niuk me God, hi han kiteti wi yi eirerik eiriak menmen im. Hiram mamir ke hi hahu etikewi te menmen iuwe me Mítik Iuwe kiau Jisas mamu mamtikewai.

⁵*Hi hetpi me wi im, yi eiyipir mítik ik eknopin ekikeipni, hirak kire hirak kakno his me Seten hirak kakawaank yink kirak te God kakikaap himin kirak kaktiwekhis me wi Mítik Iuwe Jisas pike kaknen.

Mit ne Korin nanipir mítik enuk kiriak enum kaknopin

⁶*Hiram enum te hi han kitet yi yaain te yi han yaaik yewis menmen im enum mekre nimin ke yi mit. Yi han kitet menmen im. Sak haak kerek ke wapik (o kewekwaai) hiram menmen kike, te hiram mamawaank sak naan mirak mit ap te nanim taau. Hir nanwirem mamno mamkre hei mamit. Yi eiwis menmen enum mar ke mítik ik kiriakem, maain mit han nanisesim nanawaank hiras nanit.

⁷*Au emit! Yi eiyipir menmen enum im mekre nimin ke yi mit emno. Hiram enum mamawaank himin ki mamir ke sak haak kerek ke wapik (o kewekwaai) kewep keneises sak naan. Yi eiyipir menmen enum im emno te yi eire sak naan yaaim. Yi eiriak menmen im eiyintar yi mit yaain. Yi eiriak menmen im eiyintar Krai hirak

---

* 5:4 Mt 16:19; 2Ko 13:10   * 5:5 1Ti 1:20; 1Pi 4:6   * 5:6 Ga 5:9

* 5:7 Eks 12:21; 13:7; Ais 53:7; 1Pi 1:19

kewepwar hirekes kewis mıt hır newenkekik kau nu tentarakıt kaa kire sipsip kau kinaan te hirak kakısak menmen enum haiu mıt mırıakem.

⁸*Te haiu emweikın sip emwet menmen enum haiu mırıakem hıram emno. Haiu menmen im hıram emno te hıram mar ke menmen mıt ne Juda nırıakem. Nıpaa hır newır yis men witeik ap newisım mekre bret mır. Menmen im mehımıteni hır neweikın sip newet menmen enum me wı Paşova. Haiu mamrıak menmen im mamweikın sip emwet menmen enum te haiu mıt yaain, haiu ap mamtıp weise tıpar au. Hım yaaim keremem.

⁹*Nıpaa hi hewisi tıwei ham hi hetpi yi ap eiyises mıt kerek hır netike miyapır nariyanhis newenınem au emıt.

¹⁰Hi ap hetpi einopın eikeipın mıt miyapır ne tı hır ap nises God. Hır nırıak menmen mar im: Hır nariyanhis newenınem o hır hemkre menepam me menmen, hır nekıntıp menmen me mıt han, hır newenıpi niuk me tıpir. Au, mıt miyapır narik nepu nerer wit wit te yi ap yainaiwırı ere maain yi yayi yainaiwır tı ik.

¹¹*Mıt in taau. Hi nıpaa hewisi tıwei hi hetpi menmen im. Yi ap eiyises mıt kerek natıp, “Haiu mises hım me Krais,” te yi yırı hır nırıak menmen enum mar im. Hır netike miyapır nırıran o nariyanhis newenınem, hır hemkre menepam neriuwe menmen, hır wı ham nitehi tıpir mamkepi te hır newenıpi niuk mır, hır natıp enum nesiuwe hım mıt han, hır naam tıpar si

---

* 5:8 Eks 12:16-20; Diu 16:3   * 5:9 Mt 18:17; 2Te 3:14   * 5:11
2Te 3:6; Ta 3:10; 2Jo 10

enum ere h̄ir netaritari menmen, h̄ir nekintip menmen me m̄it han. Hi hetpi yi ap eiwepnak eiȳim menmen eitike m̄it nar ik mei kike au em̄it!

12-13 **Mekam? Haiu m̄it han ekitet menmen m̄it han h̄ir ap ne weiw̄ik me God n̄iriakem a? Taauye! H̄iram menmen me God kerekek. Haiu au. Haiu han ekitet menmen m̄it miyap̄ir kerek ne weiw̄ik me God neit wit kiau n̄iriakem keriyen. H̄im me God n̄ipaa Moses kewis̄im mau t̄iwei matip menmen h̄i epei hetpiyem. H̄iram im: “Yi eiȳip̄ir m̄it̄ik enuk kekre n̄im̄in ke yi m̄it eknop̄in ek̄ikeipni.”

6

M̄it kerek nises h̄im me God ap nanri n̄ir yinan nan̄ino kot au em̄it

¹ Me w̄i kerek m̄it̄ik kei kiutip kekre n̄im̄in ke yi m̄it h̄irak han enuk kakri k̄irak yinak tatno kot, yi yenmak yi yewis̄ik h̄irak ken kesiuwe h̄im k̄irak yinak kenerek keit ninaan me m̄it ne gavman ap nises h̄im me God a? Au em̄it! H̄irak ekin̄in ekno m̄it kerek yises h̄im me God yi eiȳimtau h̄im m̄irak te yi han ekitetim ere werek te h̄irakit etkiyak̄it etu.

² *Yi han ekitet menmen im. Haiu m̄it miyap̄ir ne God, h̄irak kekepai haiu iuwe te maain haiu han ekitet (o skelim) h̄ir m̄it miyap̄ir kerek nin̄in naanm̄ipre m̄it miyap̄ir nau t̄i ik. Maain yi skelim m̄it miyap̄ir nau t̄i ik, te in ek yi yertei werek yi skelim menmen kike im mekre n̄im̄in ke yi m̄it.

---

* 5:12-13 Mk 4:11   * 5:12-13 Diu 13:5, 17:7, 22:24   * 6:2 Rev 3:21

³ Yi han ekitet menmen im. Maain haiu skelim m̄t ensel te ik ek haiu han ekitet haiu yaain te haiu skelim menmen mekre n̄m̄n ke haiu m̄t h̄iras.

⁴ M̄t̄ik hak han enuk keriuwe k̄rak yinak, yi yenmak te yi eiwis̄k̄t tatno tat̄rp ninaan me m̄t yi yertei h̄r enun ap ne weiw̄k me God tes̄wor h̄m a? Au em̄t.

⁵ Hi hewis h̄m tokim mekre t̄wei ik ken yi m̄t miyap̄r te yi ȳnk enuk yeriuerem. Mekam! Ap te m̄t̄ik kei kiut̄p kekre n̄m̄n ke yi m̄t h̄rak ap te han ekitet menmen yaaim werek werek kak̄kepi yi eikiyan eiyu eiȳt au a?

⁶ Mar im au. M̄t han nekre n̄m̄n ke yi m̄t h̄r han enuk nari n̄r yinan nises h̄m me God h̄r neri nen nan̄rp ninaan me m̄t ap nises God au neswor h̄m, te h̄r nankepi nankiyan nan̄t.

⁷*Menmen im yi ȳr̄iakem h̄ram min̄ni meri-waank han ki. Yi yetike ni yinan yesiuwehan h̄m, te yi ap eikiyan eiyu han kiut̄p au. Ni yinan h̄r nerekyi enu te yi eino kot au em̄t. Me w̄i ni yinan h̄r nekint̄p menmen mi, yi ap eino kot au em̄t!

⁸ Te yi ap ȳr̄iak menmen im au. Yi yerekyor enum yes̄wor h̄m. Yi ȳr̄iak menmen ham enum im yi yekint̄p menmen me ni yinan kerek h̄r netikewi yi yises h̄m me God.

⁹*Yi han ekitet menmen im. M̄t miyap̄r kerek enun ap te nan̄no wit kerek God naanm̄pre m̄t miyap̄r yaain taau. Yi ap han ekitet m̄t enun nan̄no nanu nantike God au a? Yi han ekitet h̄r enun nan̄no wit k̄rak te yi yemip̄n h̄iras me

---

* **6:7** Mt 5:39; 1Te 5:15; 1Pi 3:9

* **6:9** Ga 5:19-21; Ef 5:5; Rev 22:15

menmen im. Mít kerek netike miyapír níríran, o newenípi niuk me típir, o níwaaí netike miyapír ne mít han, o mít kerek níwaaí netike mít han hír níríak enum ap te nanu nanít wit kerek God naanmípre mít miyapír yaain taau!

10 Mít miyapír kerek han kitet nankintíp menmen me mít han o hemkre menepam menmen mír o hekrit hekrit naam típar si enum ere hír netaritari menmen, o hír natíp enum nesiuwe mít han hím weiním o hír nari menmen me mít miyapír han, hír mít nar ik ap te naníno nanu wit kerek God naanmípre mít miyapír yaain en taau!

11 *Mít han nekre nímín ke yi mít nípaá yi yípríak menmen enum mar im te God Hímín Yaaik kesak menmen enum mekre han ki, kehímíteni yi mít nírak, hírak katíp yi yaain yentar yi yises hím me Mítík Iuwe Jisas Krais, yi nírak.

Yi yíríak menmen yaaim yeriuwe yínk ki te mít nanwenípi niuk me God nenterim

12 *Yi yatíp menmen yapírwe kerek God ap katíp haiu mít ap mamríakem au, híram yaaim, te hi hatíp menmen ham im ap te mamkepái haiu mamu werek au. Yi yatíp menmen im híram yaaim haiu míríakem. Te hi hetpi hi ap te aríak menmen ham im au emít hentar hi hínapen menmen im híram mamri han kai te hi hanhanem wisenum han kai kakínke kakínterim.

13 *Yi yatíp God kíríak menmen te haiu mamím. God kewetai tu te haiu emím menmen keremem. Te yi ap han ekitet menmen o tu ki híram iuwe au. Híram menmen weiním! Maain

---

* 6:11 Ta 3:3-7   * 6:12 1Ko 10:23   * 6:13 1Te 4:3-5

God kaknip menmen metike yɨnk kaiu hɨram mamu mamɨt. God kɨriak yɨnk kaiu te haiu mamtike mɨt miyapɨr han ap emriakan menmen enum au emɨt. Haiu emriak menmen me Mitik Iuwe emwenɨpi niuk mɨrak emriuwe menmen haiu mɨriakem meriuwe yɨnk kaiu. Mitik Iuwe Kraiss, hɨrak hanhan kakɨkepai kaku kakɨkre han kaiu.

14 *Mitik Iuwe Jisas kaa te God pɨke kɨkɨak. Maain haiu mami, God pɨke kakɨkekeyi haiu mɨt yɨnk kaiu keriuwe menmen mɨrak iuwe.

15 *Yi han ekitet menmen im. Yɨnk kaiu hɨrak pɨnak pɨnak ke yɨnk ke Kraiss. Yi han kitet hɨrak yaaik te haiu meit yɨnk kaiu hɨrak ke Kraiss, haiu mamno mamɨt mɨte enu rumaa haiu mamɨtan a? Taauye!

16 *Yi han ekitet menmen im. Mitik hɨrak keit mɨte enu wori mɨt his wewenem hɨrak ketikerep hɨr nɨre yɨnk kiutɨp. Kekre tɨwei mɨt newisɨm God katɨp me mɨt hɨr netike miyapɨr hɨr neitan. Hɨrak katɨp, “Hɨr wik nɨre yɨnk kiutɨp.”

17 *Te mɨt miyapɨr kerek nises Mitik Iuwe Kraiss, hɨr han kɨr kiutɨp ketikerek.

18 Yi einopɨn eikeipɨn menmen enum mɨt netike miyapɨr hɨr nɨriakem, hɨr nariyanhis keriyen neweɨnem nɨwaai yeno miutɨp. Menmen enum ham mɨt miyapɨr hɨr nɨriakem, hɨram ap mamɨwaank yɨnk kɨr au. Te mɨt miyapɨr kerek nariyanhis newenɨnem, hɨr nanɨwaank hɨras.

19 *Yi han ekitet yɨnk ki hɨrak kire winak

---

* **6:14** Ro 8:11; 1Ko 15:20; 2Ko 4:14   * **6:15** Ro 12:5; Ef 5:30

* **6:16** Jen 2:24; Mt 19:5   * **6:17** Jo 17:21-23; Ro 8:9-11; Ga 2:20

* **6:19** 1Ko 3:16

God kehimitanek hirak kirak yaaik, Himin kirak Yaaik kerek hirak keweteiyek, hirak kau kekreerek. Yink ki hirak ap ke yi mit keriyen au.

²⁰ *Hirak yink ke God kentar hirak epei kesiuwe Nikan kirak kaa kentar nu tentarakit kekepai haiu mit kaktaihis. Te haiu emwenipi God emriuwe menmen haiu miriakem emintar menmen im iuwe hirak kerekyaiyem kekepai keriuwerem.

7

Him me mit nantike miyapir nanitano

¹ In ek hi hewisi him me menmen nipaa yi yewis tiwei yi yitauhiyem. Yi yatip hiram yaaim mit ap neit miyapir o au?

² Te hi hanhan yi mit niutip niutip yeit miyapir ni nereri, yi miyapir niutip eiyit mikan ni nereri. Hi etpi menmen im hentar mit miyapir nerer wit wit hir nisesan niriran, te hi hinapen yi han ekitet eiriak menmen hir nisesim au emit!

³ Mitik keit mite pirak hirak ekwisiye hir enyawan enwaai yeno miutip. Mite nepei weit mitik kire hire euwisik hir enyawan enwaai yeno miutip.

⁴ Hi hatip menmen im hentar mite hire ap naanmipre yink kire weinik au. Mitik kire naanmiprewek. Mitik hirak ap naanmipre yink kirak weinik au. Mite pirak kerepep naanmiprewek.

⁵ Mitik o mite hir ap niriran nanyawan nanyawan yeno miutip au emit! Hiram yaaim hir ap nanyawan me wi mei kike au hir natipan nar ik:

---

* 6:20 1Ko 7:23; 1Pi 1:18-19; Fl 1:20

“Hawır ap wiyawan me wı meiyam kike au te hawır witehi God me menmen.” Maain hır nitehi God me menmen im epei au, hır hanhan pıke enyawan te Seten ap kakri han kır te hır nanıno nanriyanhis nanwenınem nantike mıt miyapır han.

⁶ Hım im hi hetpiyem, hi ap hetpi God katıp yi mıt niutıp niutıp eitike miyapır eiyıtan au. Hi hetpi han ki yi eiyisesim.

⁷ *Hi hanhan mıt miyapır hır nanu weinım nanır ke hi hau weinım im, te God epei kerekyei haiu mıt han in han ein. God kırık me han hır hanhan nanıt miyapır. God kerekyei haiu mıt han au haiu mamu weinın.

⁸ Hi hatıp mıt miyapır kerek ap neitan au, o miyapır kerek mıkan nır epei naa. Hıram yaaim te yi yayu weinım yayır ke hi hepu weinım im.

⁹ *Yi ap te yewenın han ki yi hanhan eiwaai eitike mıt o miyapır han, hıram yaaim te yi yayıtan. Hıram enum te yi yayu weinım te yi hanhan eiwaai eitike mıt miyapır han. Eim em au enum emıt!

¹⁰ *Hi hetpi yi mıt miyapır kerek epei yeitan hi hetpi hım iuwe yi miyapır ap einaaipıs mıkan ni. Hi kerekek hetpi hım im au. Mıtık Iuwe ketpo te hi hetpiyem.

¹¹ Miyapır kerek nınaipıs mıkan nır hır ap te nanıt mıt han au emıt, o au en hır pıke enıno enıt mıkan nır keriyen. Yi mıt ap te yainaaiwır miyapır ni.

¹² Hi hırekes hetpi yi mıt miyapır hanhan menmen im. Mıtık Iuwe Krais ketpewem au.

* 7:7 Mt 19:12   * 7:9 1Ti 5:14   * 7:10 Mt 5:32, 19:9

Hi hirekes han kitetim. Mitik kerek kises him me God hirak epei keit mite kerek ap wises him me God, hire hanhanek hire wen wau wetikerek, hirak ap te kakneiniye kaknaiw+rep taau. Au, hirak ekwisiye hire ewu eutikerek.

¹³ Mite kerek wises him me God epei weit mitik kerek ap kises him me God, hirak hanhan wen kau ketikerep, hire ap waunaiw+rek au emit!

¹⁴ Hire ap wauneinik waunaiw+rek waw+ntar God epei katip mitik ik ap kises him me Kraiss, hirak kehimitanek kentar mite pirak hire wises him me Kraiss werek werek. Mitik ap kaknaain mite pirak kaknaiw+rep kak+ntar God katip mite hap hire ap wises him me Kraiss, hirak kehimitanep wentar mitik kire hirak kises him me Kraiss werek werek. Him im hiram yaaim te nikerek ni God katip hir yaain. Him im hiram enum memip+n hi hetpiyem te God kaktip nikerek ni hir enun nire nikerek ne mit miyap+ir ap nises him me Kraiss. Te him im hiram yaaim, God katip hir yaain.

¹⁵ *Mit o miyap+ir ap nises him me Kraiss, hir hanhan nan+naaiw+ir mit o miyap+ir nir kerek nises him me Kraiss, hir ap te nenipi hir nanu nantikeri au emit! Yi eiwisi hir nan+naiwi. Mite kerek wises him me Kraiss, mitik kire kinapen kaku kaktikerep, hire ap te wauri han ke mitik kire kaku kaktikerep au emit! Mitik kerek kises him me Kraiss mite pirak winapen wawu wautikerek ap te kakri han kire te hire wawu wautikerek au emit. God kehimitenai haiu mit miyap+ir n+rak te haiu emises menmen yaaim

---

* 7:15 Ro 14:19

emtike mıt miyapır han emkiyan emu emıt.

16 *Mıte hap hıre wepıtari menmen im. Hıre wautike mıtık kıre ap kises hım me Kraıs hır wen nekiyan nau hıre wauri han kırak werək te hırak kakises hım me Kraıs o au. Mıtık hak hırak kepıtari menmen im. Hırak kaktike mıte pırak kerek ap wises hım me Kraıs, hır wen nankiyan nanu, hırak kakri han kıre te hıre wawises hım me Kraıs o au. Te yi han ekitet werək werək menmen God hanhan yi eiyisesim eırıkem.

Haiu emu emises menmen haiu mırıkem me wı nıpaa God kehimıtenai haiu mıt miyapır nırak

17 *Hi hetpi hım miutıp im. Yi mıt miyapır niutıp niutıp eiyu eiyises menmen kerek Mıtık İuwe Kraıs kehimıtaniyem. Yi eiyisesik eiyu eıyır ke nıpaa wı hırak kari han ki yi yisesik. Hi hatıp mıt miyapır kerek nerer wit wit hır nises God hi hetpor har ik.

18 Mıt kerek nıpaa God kari han kır hır nises hım mırak, hır mıt han epei nerekir yınk kır, hır ap te nanısak menmen im meteikın mıt hır ne weiwık me İsrel au emıt. Mar im mıt kerek nıpaa God kari han kır hır nises hım mırak, hır mıt ap nerekir yınk kır, hır ap hanhan nanwis mıt nanrekir yınk kır te hır nanre mıt ne weiwık me İsrel au emıt.

19 *Menmen im me mıt hır nerekir yınk ki, hıram menmen weinım. Mıt hır ap nerekir yınk ki hıram menmen weinın. Hıram ap mamkepi te God kaktıp yi yaain au. Menmen İuwe hıram

---

* 7:16 1Pi 3:1   * 7:17 1Ko 7:20, 24   * 7:19 Ro 2:25; Ga 5:6, 6:15

menmen im: Yi eiyu eiyises h̄m kerek God ketpi yi eiyisesim.

²⁰ M̄it h̄r enu en̄r ke n̄paa w̄i God kari han k̄r h̄r nises h̄m m̄rak.

²¹ Yi ap hanhan eiriuwe menmen im: N̄paa God kari han ki yi ȳr̄iak menmen me m̄t̄ik hak yi yeit pewek mererim au, yi ȳre slev, h̄ram menmen wein̄m. Yi han enuk yeriuwe menmen im au. Te maain h̄r nanwisi yi yainaiw̄ri yi yayu wein̄m, yi eino han yaaik eiyu eiriuwere.

²² *M̄t̄ik kerek h̄rak slev k̄r̄iak menmen me m̄t̄ik iuwe kerek naanm̄pr̄iw̄ek h̄rak ap kak̄t pewek mererim au, me w̄i God kari han k̄rak h̄rak kises h̄m me Krai, h̄rak k̄re m̄t̄ik yaaik keit pewek me M̄t̄ik Iuwe God. M̄t̄ik kerek kepu yaaik ap m̄t̄ik hak naanm̄prewek, me w̄i God kari han k̄rak h̄rak kises h̄m me Krai, h̄rak k̄re m̄t̄ik ke M̄t̄ik Iuwe God, h̄rak kakr̄iak menmen m̄rak wein̄m.

²³ Jisas kaa hemkre mewen. Me menmen im God epei kew̄r menmen w̄isenum te p̄ike ketihis yi m̄t̄. Te yi ap eiwis m̄t̄ h̄r nanmitip̄in nanriuwe h̄m m̄r nanri han ki te yi eiyises han k̄r au emit!

²⁴ T̄is, nai yinan haiu wen mantike God mamu han kiut̄p̄, haiu wen mepu mar ke haiu mepu me w̄i n̄paa God kari han k̄riu haiu misesik.

H̄m me miyap̄r h̄r ap neit m̄kan h̄r netike miyap̄r m̄kan n̄r epei naa

²⁵ *In ek hi ewisi h̄m me miyap̄r h̄r ap neit m̄kan. Hi ewisiyem entar yi n̄paa yitauhiyem.

---

* 7:22 Fm 16; Ef 6:6; 1Pi 2:16   * 7:25 1Ti 1:12-13

Mit̄ik Iuwe Krais ketpo h̄im hi etpiyem au, te hi hetpi han kai me menmen im. God epei han-hana kerekyo yaaim kekepa hi han kitet menmen werek werek. Te yi eiyises h̄im mai h̄iram yaaim.

26 Hi han kitet menmen im. H̄iram yaaim te m̄it miyap̄ir nanu wein̄im nan̄intar h̄im im em m̄it enun ne t̄i nerekyei menmen enum.

27 Yi m̄it miyap̄ir kerek epei yeitan, yi ap eip̄ir m̄ikan o miyap̄ir ni n̄ipaa yi yetor. Yi m̄it yau wein̄im o yi miyap̄ir yau wein̄im, yi ap yaitike m̄it o miyap̄ir han yi ap yaiȳitan au em̄it!

28 *Yi m̄it o miyap̄ir yi yeitan, yi ȳir̄iak menmen enun au. Te hi hetpi menmen im hentar m̄it nerekyi enun h̄iram mam̄iwaank yi m̄it miyap̄ir kerek epei yeitan. Hi han han menmen enun im mamnen mamiwep au, te yi yayu wein̄im.

29 *Nai yinan, h̄ir o as me h̄im im hi hewisiyem h̄iram mar im. W̄i kerek God keh̄im̄itenai haiu m̄it mamu t̄i ik h̄iram menep epei au. Yi han ekitet menmen im, yi eir̄iak menmen me God iuwe. In ere maain m̄it epei neit miyap̄ir kerek n̄ir̄iak menmen me God nan̄riakem w̄isenum nan̄ir ke m̄it kerek ap neit miyap̄ir.

30 M̄it miyap̄ir kerek n̄ir̄iak menmen me God, h̄ir n̄ik̄it me menmen, h̄ir enweik̄in enre m̄it miyap̄ir kerek ap n̄ik̄it menmen. M̄it miyap̄ir kerek h̄ir han yaaik enweik̄in enre m̄it miyap̄ir han enuk. M̄it miyap̄ir kerek netenen menmen yap̄irwe enweik̄in en̄ir ke m̄it miyap̄ir ap netenen menmen.

31 *M̄it miyap̄ir kerek neit menmen me t̄i ik h̄ir

---

* 7:28 Lu 21:23   * 7:29 Ro 13:11   * 7:31 1Jo 2:17

ap hanhan iuwe neriwerem nentar menmen me tĩ ik maain hĩram mamĩwaank mamĩt.

³² Hi hanhan yi han kitet mar im: Yi ap han ekitet menmen me tĩ yapĩrwe te yi han kaa menmen me God au emĩt! Mĩt kerek ap neit miyapĩr hĩr hanhan nanriak menmen me God keremem. Hĩr hanhan nanriak God han yaaik kakriuwari.

³³ Mĩt kerek hĩr neit miyapĩr, hĩr han kitet menmen me tĩ hĩr nanriak miyapĩr nĩr han yaaik nanriuwarem.

³⁴ Mĩt nar ik hĩr han kitet menmen wik. Hĩr hanhan nanriak miyapĩr han yaaik nanriuwari. Miyapĩr ap neit mĩkan o miyapĩr nĩhan hĩr hanhan nanriak menmen me Mĩtik Iuwe. Hĩr hanhan yĩnk kĩr ketike hĩmĩn kĩr hĩrak yaaik kakriak menmen me God keremem. Te miyapĩr kerek epei neit mĩt hĩr hanhan nanriak mĩt nĩr han yaaik nanriuwari. Te hĩr hanhan neriuwe menmen me tĩ ik.

³⁵ Hi ap hetpi menmen im te hi heremir menmen yi yĩriakem au. Hi hetpiyem hĩram mamkepi yi eiriak menmen yaaim eiysesim werek werek, te menmen me tĩ ap te mamri han ki iuwe me wi yi yĩriak Mĩtik Iuwe menmen mĩrak.

³⁶ Mĩtik kerek ketike mĩte hĩr nehimĩteni nanĩtan, hĩrak yĩnk enuk kentar hĩrak hanhan kakwaai kaktikerep, hĩrak kaktiwe hĩr nanĩtan. Hĩr ap nanriak menmen enum nanĩntar hĩr nanĩtan au. Hĩram yaaim.

³⁷ Mĩtik kiutip kerek mĩtik hak ap kari han kĩrak te hĩrak hĩrekes kewenĩn han kĩrak ke menmen im, hĩrak han kitet ap hanhan kakwaai

kaktike mite, hirak kinapen kaktike mite hir nanitan, hiram yaa'im.

38 Tis, mit kerek neit miyapir hir neitan, hir niriak menmen yaa'im. Te mit kerek newenin han kir ap nanit miyapir, hir ninini niriak yaa'im iuwe.

39 *Miyapir netike mit nir hir nekiyan nau neit me wi mit hir nau ti ik. Maain mitik ke mite hirak kaki, hiram werek te hire pike wawit mitik hak. Hire wawit mitik hak kerek kises him me Mitik luwe Kraisk ek. Mitik keiyak taau.

40 Te hi han kitet menmen im. Mite mitik kire epei kaa, hire wawu weiniye hire han yaaik wawu. God Himin Yaaik kirak hirak ketpo menmen im.

8

Him me menmen mit newepwarem newet tipir em

1 *In ek hi ewisi him me menmen kerek mit ne ti ap nises God newepwarem newet tipir em. Hi hewisiyem hentar yi nipa yitauhiyem. Hi hertei yi yatip menmen im: "Haiu mertei menmen yapirwe." Hi hatip him im: Menmen haiu merteiyem weinim hiram merekyei haiu menke perkenum o paan tokik, te haiu han tewenin hiram mamkepai te haiu yaain emir ke Kraisk.

2 *Mit miyapir yapirwe hir han kitet hir nertei menmen iuwe, te God kaktip hir enun ap han kitet menmen o nertei menmen mirak werek wen au.

---

* 7:39 Ro 7:2-3   * 8:1 Ap 15:29   * 8:2 Ga 6:3

3 *Te mit miyapir hir han tewenin God hirak kaktip hirak kakirtei hir mit miyapir nirak.

4 *Te hi hetpi him im me menmen haiu mamim kerek nipaa mit hir newepwarem newet tipir em. Haiu mertei him im yi yetpim hiram yaaim. Haiu mertei nu mit nimaam newis ninaan mau teinik newisim merp hankiu eik, hiram mekrehir ke tipir, te hiram mire God taau. God kiutip kerekek hirak kepu.

5 Menmen yapirwe mau nepni metike ti te mit ap nises him me God hir natip menmen im hiram mire God. God yapirwe netike mit iuwe yapirwe nar ek hir nepu, te haiu mit mertei menmen im.

6 *God kiutip kerekek hirak Haai kiau hirak kepu. Hirak as o hir ke menmen yapirwe, haiu mau ti te emisesik. Mitik Iuwe kiutip kerekek kepu. Hirak niuk mirak Jisas Krais. Nipaa hirak kiriak menmen yapirwe meit nepni, menmen mau ti. Hirak kerekyei haiu meit Himin Yaaik kirak hirak kekepai haiu mepu.

7 Te mit han kerek nises him me God hir nepitari ninaan mau teinik hiram weinim. Hir han kitet hiram mepu me wi hir naam menmen kerek nipaa mit nen newepwarem newet tipir em, hir han kitet hir naam hiram mar ke hir hiras newepwarem newet tipir em. Te hir han kitet God kaktip hir niriak enum.

8 *God ap han kitet haiu mamim menmen hir mit newepwarem newet tipir em o haiu ap mamim. Au hiram menmen weinim. Menmen

---

* **8:3** Ga 4:9   * **8:4** 1Ko 10:19; Ga 4:8; Diu 4:35, 39, 6:4   * **8:6**
 Mal 2:10; 1Ko 12:5-6; Ef 4:5-6; Jo 1:3   * **8:8** Ro 14:17

hau mamim ap te mamriak God han kitet hau mit miyapir enun au. Menmen hau ap mamim ap te mamriak God han kitet hau mit miyapir yaain au. Menmen hau mamim hiram menmen weinim.

⁹ *Hiram menmen weinim te yi naanmamre hiras me menmen yi yayim te yi ap einip mit kerek ap nises him me Kraiis werek werek wen au, hir nan+waank hiras. Hir nanir menmen yi yaam te hir yink enuk. Mar im yi yay+waank menmen me Kraiis hir nisesim naninterim.

¹⁰ Hi hetpi menmen im hentar maain mitik hak hirak kaknen kakrit ti hau hankiu haam menmen kerek mit han epei newepwarem newet tipir em, hirak ap kertei ti han kitet menmen im hiram weinim. Hirak han kitet ninaan mau teinik hiram tipir. Hirak kakrit ti haam menmen te hirak han kitet hiram werek hirak kakim. Te hirak kak+waank him me Kraiis hirak kisesim.

¹¹ *Ti haam menmen im hentar ti hertei ninaan mau teinik hiram menmen weinim. Te mitik hak ap kerteiyem au, hirak kakim menmen hirak kak+waank menmen me Kraiis hirak kisesim kakintar menmen me Kraiis hirak kisesim kakintar menmen im hirak kaam.

¹² Mar im yi epei yir+ak Kraiis menmen enum yentar yi yir+ak han ke ni yinan hir han kir kak+waank me menmen yaaim me Kraiis hir nisesim nentar menmen im yi yaam.

¹³ *Tis, hi han kitet menmen kerek hi haam hiram mamriak kai yinak hirak kak+waank han kirak ke menmen yaaim me Kraiis hirak kisesim, hi maain ap te hahim menmen im meiyam taau.

---

* **8:9** Ro 14:13-15; Ga 5:13   * **8:11** Ro 14:15, 20   * **8:13** Ro 14:21

Hi hɪnapen ariak kai yinak kakɪwaank han kɪrak kakɪnterim.

9

Pol han yaaik hɪrak nɪpaa ap kari pewek mei me mɪt ne Korin me menmen hɪrak kerekyorem

¹*Hɪm meiyam ap te mamwena me menmen hi hɪriakem me God taau. Hi mɪtik aposel kerekek, hi epei hɪr Mɪtik Iuwe kiau Jisas Kraiss. Yi mɪt yises hɪm me Kraiss yentar menmen me Mɪtik Iuwe Kraiss hi herekyiyem.

²*Mɪt han hɪr ap han kitet hi aposel hɪram menmen weinɪm. Yi mɪt ne Korin han kitet hi aposel hentar menmen hi hɪriakem meteikniyem. Yi hɪras yertei hɪm me Kraiss te menmen im meteikni Mɪtik Iuwe kehimiɪtena hi hɪre mɪtik aposel kɪrak.

³Mɪt kerek hɪr natɪp hi Pol hi ap hɪre aposel hi hewenɪnor hɪm, hi hetpor hɪm kerek hi epei hewisiyem.

⁴*Hi han kai hi ehɪt menmen me yi mɪt miyapɪr te hi ahɪm me menmen hi herekyiyem entar hi aposel. Menmen im enum a?

⁵*Hi ap heit mɪte au, te hi hanhan hahɪt pei hɪre wises hɪm me Kraiss hɪre wautikewa waunen wauri a? Mɪtik Pita ketike aposel han netike Jisas Kraiss kikrek nɪrak hɪr nɪriakem mar im, te hɪram yaaɪm hi hises han kai hi ariakem. Hɪram yaaɪm werek te hi hitihi yi naanemprawɪr me menmen wɪhawɪr waunen wauri o au a? Hɪram yaaɪm ye!

* **9:1** Ap 22:17-18, 26:16; 1Ko 15:8
10:8; 1Ko 9:13-14

* **9:5** Jo 1:42

* **9:2** 2Ko 3:2-3

* **9:4** Lu

6 Mekam! Yi han kitet hi hetike Banabas haw+r wik keretet waur+ak menmen naanempre hirekses me menmen haw+r waw+im me wi haw+r wetpi h+m yaa'im me Krai's, te aposel han en au a? Taau!

7 Mit kerek h+r n+re soldia ne ami h+r ap naanm+re h+ras me menmen au. Mit+ik iuwe k+r kewet+rem. Mit ap nam+r ni te mit han nan+tpor nan+rik, "Yi eim+r menmen me ni te yi ap te yay+im menmen taau." Auye! Mit kerek nam+r ni h+r h+ras nan+m menmen. Mit han au. Mit naanm+pre sipsip h+r nan+m n+m me sipsip. Ap te mit han nan+nen nan+tpor au em+it. H+r ap te nanises menmen mar im au. Te hi hetpi. H+ram yaa'im haw+r wik witihi te yi naanempraw+r me menmen me wi haw+r wau wetikewi waukepi.

8 Menmen im h+r netpiyem h+ram h+m mit keriyen nertei h+ram yaa'im au. H+m me God mau tiwei n+paa mit newis+m h+ram mat+p mar im.

9 *N+paa Moses kewis h+m mau tiwei h+ram mat+p: "Yi ap yay+epet h+m ke bulmakau kerek kent+rer rais haas kewenem te h+rak ap kak+m ham p+nam au em+it!" God ap han kitet bulmakau keremem me wi h+rak kat+p Moses im.

10 *Au, h+rak kat+p h+m im mamkepau haiu mit mamtike bulmakau. Moses kewis h+m im te haiu mit yap+rwe mam+rtei menmen im: Mit+ik kerek kewen ti kakm+r menmen ketike mit+ik kerek kewen rais haas, h+rak+it wik tat+it pewek mamrer menmen me h+rak+it tatr+akem.

11 *Menmen im h+ram ap enum te mit kerek nam+r ni o mit h+r newen rais, h+r nan+m meiyam

---

* 9:9 Diu 25:4; 1Ti 5:18 * 9:10 2Ti 2:6 * 9:11 Ro 15:27

pɪnam. Mar im hɪram ap enum te hawɪr waw-
itihi yi eiwetawɪr menmen mamkaap yɪnk kawɪr
yentar hawɪr epei wetpi hɪm yaaim me Krai
mamkaap hɪmɪn ki.

12 *Hɪram yaaim mɪt han kerek nekepi neriuwe
menmen nanɪt menmen naanempre yɪnk kɪr
keriuwerem, te hɪram yaaim iuwe hawɪr ewɪt
menmen. Hawɪr mɪtɪkɪt iuwe winɪni!

Te nɪpaa ere in hawɪr wik ap weit menmen me
yi mɪt au. Hawɪr wau enum nɪnpɪ mewewɪr te
hawɪr ap wari han ki enum te yi yɪnapen yemtau
hɪm yaaim me Jisas Krai au.

13 *Yi han ekitet menmen im. Mɪt pris ne Isrel
kerek nɪrɪak menmen neit winak ke God mɪt
newisi hɪr naam menmen pɪnam mɪt newisɪm
mekre winak eik nanwet God em. Mɪt pris
kerek neit menmen me mɪt newisɪm mau kɪnaan
newepwar God em, hɪr naam ham pɪnam.

14 *Mar im, Mɪtɪk Iuwe God katɪp mɪt kerek
newepyapɪr hɪm yaaim me Krai, hɪr nanɪt men-
men me mɪt hɪr nemtau hɪm yaaim im te hɪr
naanempre yɪnk kɪr ekreirim.

15 *Hɪrak yaaik hi aposel hitihi me menmen,
te nɪpaa hi ap hitihi me menmen au. In ek hi
ap hewisi tɪwei ik te hi itihi yi naanmamrau me
menmen taau. Hi nɪnpɪ meiyɔ wɪsenum ere hi
hahi te hi hɪnapen ehɪt menmen me his me mɪtɪk
kiutɪp. Hi etɪwem, te hi ap atɪp hi hewepyapɪr
hɪm me God ap heit pewek mererim au.

---

* **9:12** Ap 20:34-35; 2Ko 11:9; 1Ko 13:7 * **9:13** Nam 18:8, 31; Diu
18:1-3 * **9:14** Mt 10:10; Lu 10:7; Ga 6:6 * **9:15** Ap 18:3

16 *Hi ap han yaaik heriuwe hirekes hentar hi hatip mit miyapir him yaaim me Kraiss keremem au. Mitik luwe Kraiss kehimitena hi hewepyapirem. Hi ap hewepyapirem te han kai enuk keriuwe hirekes, hi heweikin sip ewet menmen Mitik luwe ketpewem hi hirakem.

17 *Hi hirekes han kitet hi ano ewepyapir him yaaim me Kraiss te hi ehit pewek o menmen yaaim emrerim. Te hi hirekes ap han kekrit te hi hirak menmen im au. Hi kerekek hises menmen nipaa God kehimitena hi arakem te hi ap ehit pewek o menmen emrerim au emit! Hi hirakem weinim.

18 Hi heit mekam yaaim me hi hewepyapir him yaaim me Kraiss a? Hi heit menmen im. Wi kerek hi hen ein hen ein hewepyapir him yaaim me Kraiss, hi han yaaik hatip mit miyapir em weinim. Hi ap hari menmen mir mererim au, mar ke him me God hiram matip hi han kai ehisesim.

Pol Katip hirak kire wok mitik ke mit miyapir yapirwe

19 *Hi hepu weinim mit han ap ninina naanmamrau au. Hi naanempre hirekes me menmen. Te hi heweikin hire wok mitik ke mit yapirwe te hi hari han kir yapirwe te hir nanises him yaaim me Kraiss.

20 *Wi kerek hi hau ninin ke mit miyapir ne Juda, hi hies him lo me Moses te hi ari han ke mit en, hir nanises him me Kraiss. Hi han kitet him me Moses mau tiwei hiram weinim ap te mamri han kai. Te wi hi hau hetike mit ne Juda, hi hisesim te hi ari han kir hir ap enises him me

* 9:16 Jer 10:9

* 9:17 1Ko 4:1

* 9:19 Mt 20:26-27

* 9:20

Ap 21:20-26

Moses meiyam au. Hi ehises h̄im yaaim me Krai keremem.

21 *Hi ap heweik̄in sip hewet h̄im n̄ipaa God kewet Moses em au. Hi hises h̄im me Krai kerekek. Te w̄i kerek hi hau hetike m̄it miyap̄r neiyam ap nises h̄im me Moses, hi ap hises h̄im me Moses au. Hi h̄ir̄iak menmen im te hi ari han k̄ir h̄ir nanises h̄im yaaim me Krai.

22 *W̄i kerek hi hau hekre n̄im̄in ke m̄it miyap̄r h̄ir ap nises God werék werék, hi ap h̄ir̄iak menmen mamn̄ipi h̄ir han enuk neriuwa. Au, hi hises menmen h̄ir han kitet h̄iram yaaim te hi ari han k̄ir h̄ir nanises h̄im me Krai werék werék. Me w̄i yap̄rwe hi hau hekre n̄im̄in ke m̄it yap̄rwe nerer wit wit, hi hises menmen h̄ir han kitet h̄iram yaaim te hi ari han k̄ir h̄ir nanises h̄im me Krai.

23 Menmen im yap̄rwe hi h̄ir̄iakem, hi h̄ir̄iakem mamkaap m̄it miyap̄r nises h̄im yaaim me Krai te hi atikeri haiu mam̄it menmen yaaim God kakwetiyem.

Haiu emises God em̄ir ke m̄it nesiuknen resis h̄ir nan̄it menmen

24 *Yi han kitet menmen im. M̄it yap̄rwe nesiuknen te m̄it̄ik kiutip kerekek kin̄ini h̄irak kak̄it menmen. Mar im yi yises h̄im me Krai werék werék yar ke m̄it̄ik kiutip h̄irak kesiuknen kin̄in m̄it han, te yi yaȳit menmen yaaim God kakwetiyem.

25 *M̄it yap̄rwe kerek hanhan nansiuk̄in nan̄it menmen, h̄ir nesiuknen yap̄rwe hekrit hekrit

---

* 9:21 Ga 2:3   * 9:22 2Ko 11:29; Ro 11:14   * 9:24 Fl 3:14; 2Ti 4:7-8
* 9:25 2Ti 2:4-5; Je 1:12; 1Pi 5:4

te yɨnk kɨr hɨrak manpenuk. Hɨr nɨrɨak menmen im te hɨr naninɨn mɨt han nanɨt menmen kerek mɨt iuwe nanwet mɨtɨk kerek kinɨni hɨr nanwetɨwekem. Haiu mamrɨak menmen iuwe emises hɨm me God te haiu mamɨt menmen mɨrak yaaim. Menmen God kakweteiyem hɨram ap te mamɨwaank mamɨr ke menmen me tɨ mɨt nesiuknen hɨr netɨwem au.

²⁶ Te hi hɨre mɨtɨk kesiuknen in kesiuknen ein au. Hi hɨre mɨtɨk kesiuknen kakinɨn kakiun mak. Hi har ke mɨtɨk kerek kewɨr his weinɨm kenep nɨme au. Hi har ke mɨtɨk kerek kewɨr his kenep mɨtɨk kepan kɨrak ek hɨrak kinɨnek. Mar im hi hɨrɨak menmen me God werek werek, hi naanempre hɨrekes me menmen hi hisesim.

²⁷ *Hi hɨre mɨtɨk hɨrak kɨrɨak menmen ere yɨnk kɨrak hemkre hemkre weinɨk siuwan makɨp wɨsenum. Hi hewenɨn han kai ke menmen enum hi hanhanem, te maain wɨ hi hatɨp mɨt miyapɨr hɨm me God epei au, hɨrak Mɨtɨk Iuwe ap kakɨtpo hi au enuk ap ehɨt menmen yaaim mɨrak taau.

10

Yi naanmamre hɨras te yi ap eirɨak menmen enum

¹ *Nai yinan hi hanhan yi eiyɨrtei markeik God kɨkaap maamrer niau. Wɨ nɨpaa maamrer niau nises Moses neit yaank تنهاان weinɨk enuk menmen auri, God keruiwet napɨ kau nepni naanmɨpror keteiknor yayiwe. Me wɨ im hɨrak kɨkaap mɨt miyapɨr yapɨrwe hɨr nen nerekir wan mɨt nenewek niuk mɨrak Wan Ninɨk, hɨr ap kei kiutɨp kaa au.

---

* **9:27** Ro 8:13, 13:14   * **10:1** Eks 13:21-22, 14:22-29

² Menmen maamrer naitu niriakem napi kau nepni kiwapin yink kir, hir nerekir wan mit nenewek Wan Ninik, hiram merekyor hir mit miyapir ne Moses, hir nisesik nar ke in mit newis mit han nikiri neriuwe tipar neteikin hir ne Mitik Iuwe Kraiss hirak naanmipror.

³ *Hir yapirwe naam menmen hir nenewem “mana” kerek God kewetirem meke wit kirak man, hiram mekepi manpenun.

⁴ *Hir yapirwe naam tipar miutip kerek God Himin Yaaik kewetirem meke nan man, hiram mekepi manpenun. Hir naam tipar meke nan man, kerek God Himin Yaaik kewetirem, hirak kau ketikeri neit wit kerek mit ap nei newi au. Nan ik hirak Himin ke Kraiss, hirak kikaap himin kir, kar ke tipar meke nan hir naam mikaap yink kir.

⁵ *God kikaap hir mit yapirwe te hirak han yaaik keriuwe menmen mit han niutip niutip keriyen nekre ninin ke hir mit hir yapirwe niriakem a? Taauye! God kanip kenepi te herwe yink kir kiwaai kerer wit wit me wit mit ap newi.

⁶ *God kiriak menmen im epei man meteiknai haiu ap hanhan emriak menmen enum emir ke hir niriakem.

⁷ *Haiu ap emwenipi niuk me tipir mamir ke mit han nekre ninin ke hir maamrer naitu en hir niriakem. Him me God mau tiwei Moses kewisim hiram matip mar im: “Mit miyapir en nau yeno naam menmen. Hir naam menmen

---

* **10:3** Eks 16:35   * **10:4** Eks 17:6; Nam 20:11   * **10:5** Nam 14:26-30; Hi 3:17; Ju 5   * **10:6** 1Ko 10:11; Nam 11:4, 34   * **10:7** Eks 32:6

epei au, h̄r nekrit n̄r̄re n̄r̄ak t̄pir h̄r nisesik h̄rak han yaaik keriuweri.”

8 *Haiu m̄t miyap̄r ap emriakan emisesan em̄r ke n̄paa m̄t miyap̄r han nekre n̄m̄n ke h̄r m̄t h̄r n̄r̄akem. God han enuk keriuweri h̄rak kan̄p te m̄t miyap̄r han nar ke 23,000 m̄t h̄r naa ne w̄i miut̄p.

9 *Haiu ap te mamri han ke M̄t̄ik Iuwe God ere h̄rak han enuk keriuwai mam̄r ke m̄t miyap̄r han nekre n̄m̄n ke h̄r m̄t en h̄r n̄r̄akem. God han enuk keriuweri te h̄rak keriuwet manpen (o yenmik) kan̄p h̄r naa.

10 *Haiu ap te mamne God mam̄r ke m̄t miyap̄r han nekre n̄m̄n ke h̄r m̄t en h̄r n̄r̄akem. H̄r nenerek me menmen te God keriuwet m̄t̄ik ensel h̄rak kan̄p h̄r naa.

11 *N̄paa menmen im yap̄rwe epei man menep maamrer n̄aiu mekepi h̄r nertei God han enuk keriuwe menmen h̄r nisesim. Maain m̄t newis̄m mau t̄wei mamkepai haiu m̄t miyap̄r in. H̄ram meteiknai haiu m̄t miyap̄r kerek mau t̄i me w̄i im menep Krai p̄ke kaknen, haiu naanempre h̄ras te haiu ap mamises menmen enum kerek n̄paa h̄r maamrer n̄aiu h̄r n̄r̄akem.

12 Te yi m̄t miyap̄r kerek han kitet yi yin̄n maamrer ni yi yises h̄m me Krai werek werek, yi naanmamre h̄ras te menmen ap mamri han ki yi yair̄ak menmen enum.

13 *Menmen yap̄rwe epei man mari han ki te

---

* **10:8** Nam 25:1-9   * **10:9** Nam 21:5-6   * **10:10** Nam 16:41-49;
Hi 3:11, 17   * **10:11** 1Ko 10:6; 1Pi 4:7   * **10:13** 1Ko 1:9

yi yayises menmen enum, yi ap han ekitet hiram man mari han ke yi mit keriyen au. Hiram epei man mari han ke mit miyapir yapirwe nerer wit wit. God hirak yaaik kakikepi ap kakwis menmen enum mamnen mamri han ki maminini au. Menmen enum mamnen han ki te hirak kakikepi te yi eiyininem eiyu.

Haiu ap emises him me God mamtike him me tipir au emit-God kerekek

¹⁴ *Nai yinan yaain, yi eiweikin sip eiwet tipir te yi ap eiwenipi niuk mir au emit eiyintar God kakikepi naanmampru.

¹⁵ Hi hetpi him im men yi mit miyapir kerek yi yertei menmen im werrek werrek. Yi han ekitet menmen kerek hi hetpiyem.

¹⁶ *Wi kerek haiu mitehi God me tipar me komunion mekre kap haiu mamim, haiu meteikin haiu metike Krai mau han kiutip me hemkre mirak nipaa mewen. Niu o bret kerek haiu mewenem mamim meteikin haiu metike Krai mau han kiutip me yink kirak wi nipaa hirak kaa kentar nu tentarakit.

¹⁷ *Haiu mit haiu mire yapirwe, te haiu maam niu o bret miutip. Haiu maam niu o bret miutip te hiram meteikin haiu yapirwe mire yink kiutip ke Krai.

¹⁸ *Yi han kitet mit miyapir ne Isrel. Mit miyapir kerek naam menmen kerek mit pris nesenkekim newisim mentar kinaan namip, hiram meteikin hir netike God nau han kiutip me kinaan im.

---

* **10:14** 1Jo 5:21   * **10:16** Mt 26:26-28   * **10:17** Ro 12:5; Ef 4:16

* **10:18** Lev 7:6

19 *Mekam? Menmen im yi han kitet hi atip menmen mit ne ti newepwarem newet tipir rem hiram menmen iuwe a? Taauye!

20 *Menmen mit ap nises God hir newepwarem newisim mau kinaan, hir newet tipir. God au. Te hi hinapen yi yaam menmen mit newepwarem newet tipir rem au emit! Yi yirak menmen im meteikin yi yetike herwe yi yau han kiutip.

21 *Yi ap yayim tipar mamikre kap mehimitan Kraiss hemkre mirak mewen mamtike tipir mamikre kap kerek mit newepwarem newet tipir rem. Yi ap yayim niu o bret kerek mehimitan yink ke Kraiss wi nipaa hirak kaa kentar nu tentarakit mamtike samiyak mit namip nesiye newet tipir rem. Menmen im hiram enum emit!

22 *Yi eirak menmen im te yi eirak Mitik Iuwe God han enuk kakirwi kakiwep. Hirak Iuwe haiu au enun weinin. Hirak kakiwep ap te yi eiyyinnek taau.

Haiu emwenipi niuk me God emriuwe menmen haiu miriakem

23 *Yi yatip yarik, “Menmen yapirwe haiu miriakem hiram yaaim.” Te hi hetpi menmen yapirwe im ap te mamkepai haiu mises God werek werek au. Hiram ap mamkepei han kaiu hirak kaku tokik kakises God werek werek au. Him keremem mamkepai, te yi han ekitet werek werek menmen yi eiyyisesim.

---

* **10:19** 1Ko 8:4   * **10:20** Diu 32:17; Rev 9:20   * **10:21** 2Ko 6:15-16   * **10:22** Diu 32:21   * **10:23** 1Ko 6:12

24 *Yi ap han ekitet menmen mi keremem te yi eiyu werek. Au, yi han ekitet menmen mi metike menmen me m̄it han yi eikepi naanmamror h̄ir enu werek.

25 *Yi ap einapen eino eiȳit samiyak kerek mau maket. Yi ap eiyitorhiyem n̄ipaa m̄it newepwarem o au, te han ki ap ȳink enuk kakriuwere.

26 *N̄ipaa m̄it newis h̄im mau t̄iwei me God h̄iram mau Sam, h̄iram mat̄ip mar im: “T̄i im h̄iram me God metike menmen yap̄irwe mewim.” Te haiu mam̄im menmen yap̄irwe God k̄ir̄iakem.

27 *M̄it han kerek ap nises h̄im me God h̄ir nanit̄ihi yi einen w̄inak k̄ir eitikeri yaȳim menmen, yi ap han ekitet eiyitorhi me menmen h̄ir newetiyem m̄it newepwarem newet t̄ipir rem au em̄it! Yi eikint̄ip eiȳim te han ki kaku werek me menmen im.

28 *Te yi eiyu eitike m̄it̄ik hak h̄irak ketpi kar ik: “N̄ipaa m̄it newepwar menmen im newet t̄ipir rem, yi ap eiȳim menmen im em̄it, te yi eikaap han ke m̄it̄ik kerek ketpiyem.

29 Hi hat̄ip me han k̄irak kerekek. Han ki au. Han k̄irak ap kertei menmen me Krai werek werek au. Yi ap eiȳim menmen h̄irak ketpiyem. Yi han kitet yar ik: “Haiu menmak haiu ap te mam̄im menmen mam̄intar m̄it̄ik ap kises h̄im me Krai werek werek a?

30 *Hi hat̄ip God h̄irak yaaik kent̄ar menmen im hi ah̄im te nenmak m̄it h̄ir nant̄ip hi enuk me

---

* 10:24 Ro 15:2 * 10:25 1Ko 8:1-13 * 10:26 Sam 24:1 * 10:27 Lu 10:8 * 10:28 1Ko 8:7 * 10:30 1Ti 4:4

menmen hi haam a?”

³¹ *Te hi hetpi menmen im. Menmen yi eiyim, tipar samiyak o menmen ham o menmen yi yirakem, yi yirakem te mit miyapir nanwenpi God naninterim.

³² *Yi mit miyapir ap yairak menmen mamnip mit miyapir ne weiwik me Isrel o ne weiwik me Grik o mit miyapir han ne weiwik me God hir han enuk neriuweri au emit!

³³ *Hi hirekes hirak menmen im yaaim hi hetpiyem. Hi hirak menmen mamkaap mit miyapir yapirwe han kir. Hi ap hirak menmen han kitet hiram mamkaap han kai kerekek taau. Hi hirak menmen mamkaap han ke mit miyapir yapirwe te God kakisak menmen enum hir nirakem kaktorhis.

11

¹ *Yi mit miyapir eiyises menmen hi hirakem har ke hi hises menmen Krai kirakem.

Him me miyapir nanwapin menmen mamu paan kir nanit winak ke God

² Hi hatip yi yaain yentar hekrit hekrit yi han kitet menmen yapirwe hi hetpiyem yi yisesim.

³ *Te hi hanhan yi yertei menmen im. Mitik ke mite hirak naanmiprewe, Krai hirak naanmipre mitik, God naanmipre Krai.

⁴ Mit kerek niwapin menmen mau paan kir hir newepyapir him me God o nitehi God menmen, tapin metitor paan kir.

---

* **10:31** Kl 3:17   * **10:32** Ro 14:13   * **10:33** 1Ko 9:20-22   * **11:1**
1Ko 4:16   * **11:3** Jen 3:16; Ef 5:23; 1Ko 3:23

⁵ Miyapir kerek ap nemiun menmen mamu paan kir hir natip miyapir han him me God o hir nitehi God menmen, hir tapin metitor mar ke mite hire nimek mau paan hir nimek.

⁶ Miyapir nnapen nanmiun menmen mamwapin paan kir, hir mit enimwe paan kire nanteiknime hire wiraik menmen enum. Hekrit hekrit miyapir enmiun menmen mamwapin paan kir te hir ap tapin metitor paan.

⁷ *Mit ap nanwapin menmen mau paan kir nanwepyapir him me God o nitehi God menmen nentar haiu mit mehimitan God hirak kire mekak naanmipre menmen yapirwe. Te miyapir hir au. Hir nehimitanei haiu mit haiu niuk maiu iuwe.

⁸ *God ap kirak yink ke mitik Adam ke yink ke mite Iv au. God kirak yink ke mite Iv keriuwe menmen kekere yink ke mitik Adam.

⁹ *God ap kirak mitik Adam te kakikaap mite Iv au. God kirak mite Iv waukaap mitik kire Adam.

¹⁰ Te, hiram yaaim te miyapir nanmiun menmen mamu paan kir. Menmen im mamteikin mit hir ninin miyapir naanempror me wi hir nau winak ke God newenipi niuk me God hir enriak menmen im nanintar mit ensel kerek hir nisawin niri, hir han yaaik natip menmen im hiram yaaim.

¹¹ Miyapir nanimtau him me mit nir te haiu mit miyapir kerek haiu ne Mitik Iuwe Krai, haiu mire niutip te haiu emkaapan mamu werek werek.

---

* **11:7** Jen 1:26-27; Je 3:9
Jen 2:18

* **11:8** Je 2:21-23; 1Ti 2:13

* **11:9**

12 Haiu emkaapan mamu werek werek mam+ntar n+pa God kin+n kir+ak m+te Iv keriuwe menmen kekre y+nk ke m+tik Adam. N+pa ein ere in miyerer nine n+kerek h+ram h+rak+it. Menmen im meteiknai haiu m+it miyap+ir emkaapan. Menmen yap+irwe me t+ metike haiu m+it God kir+akem, te h+rak Haai ke menmen yap+irwe.

13 Yi h+ras han kitet menmen im. Miyap+ir h+ir nitehi God menmen, h+ir ap nemiun menmen mau paan k+ir, h+ram yaaim o au enum a? H+ram enum ye!

14 Haiu m+it miyap+ir in mertei menmen im. M+tik paan k+irak nokik kar ke miyap+ir h+rak tap+n met+it+wek kenterim.

15 Te miyap+ir ap tap+n met+itor au. Paan k+ir nokik kentar God epei kewet+ir paan te h+rak kakwap+n paan hesnu k+ir.

16 M+it han h+ir hanhan nantikewai mam+tpépan me menmen im, hi hetpor h+im mar im. Haiu m+it aposel ap mamwis m+it miyap+ir h+ir enises menmen ham au. M+it miyap+ir nerer wit wit ne weiw+ik me God h+ir ap enises menmen ham au. Menmen hi epei hetpim keremem.

M+it miyap+ir ne wit Korin h+ir newaank h+ras me menmen me Komunion

17 Hi ap ewen+ipi niuk me yi m+it me menmen im hi in ek etpiyem hentar menmen enum yi y+ir+akem h+ram min+n menmen yaaim yi y+ir+akem me w+ kerek yi yererik yewen+ipi niuk me God.

18 *Menmen hi hin+n hetpiyem h+ram im. Hi

---

* 11:18 1Ko 1:10-12, 3:3

nepei hemtau mit han natip yi mit miyapir en yi ap yekiyau yau niutip au. Yi yenke hasini me wi yi yewenipi niuk me God. Hi hemtewem te hi han kitet him pinam hir netpewem hiram yaaim.

19 *Menmen im me yi mit eiyinke hasini hiram mamnen te mamteikin mit miyapir han neimin ne yi mit hir nises God werék werék a? Taauye!

20 Te menmen yi yaam wi kerek yi yererik yewenipi niuk me God yeriuwerem, yi ap yaam menmen han tewenin menmen Mitik Iuwe Krai krikakem taau.

21 Yi mit miyapir niutip niutip ap te yi yemeriran au. Yi yinin yeit menmen yi yayim te maain mit han nikaru nan, hir ninpi maan. Yi mit han yinin yaam menmen yi yenepim ere tu iuwe, yi yaam tipar si enum ere yetaritari yeit.

22 *Yi ap yayu winak ki te yi yinin yayim menmen au a? Yi winak ki keperp yi yayim yayit ein te yi au! Yi yan wit kerek yi yererik yi han kitet mit miyapir han ne Krai hir weinin te yi yaam menmen yeunim yerekyi (o yeriki) hir mit ap netenen menmen hir yink enuk neriuwerem. Yi han kitet hi etpi mekam me menmen im a? Yi han kitet hi ewenipi niuk mi me menmen im a? Taau!

Mitik Iuwe Jisas kewet mit disaipel narak Komunion

(Mt 26:26-29; Mk 14:22-25; Lu 20:14-20)

23 Hi ap hetpi yi yaain hentar nipaa hi hemtau him me Mitik Iuwe Krai, te hi epei hetpiyem hiram him im: Mitik Iuwe Jisas keit niu o

---

* 11:19 Diu 13:3; 1Jo 2:19   * 11:22 Je 2:5-6

bret ketenenim ke witaan kerek mitik Judas kewepyapirek kesiuwerek ken his me mit enun.

²⁴ Hirak keit niu o bret, hirak kitehi God katip hirak yaaik kentar hirak epei kewetiwekem, te hirak kewepim kewet mit narak em ketpor kar ik: “Menmen im mehimitan yink kai hi hahi akepi yi mit. Maain yi wen eiriakem eiyim menmen im eiyir ke hi hiriakem ehim han ekitet menmen in ek hi arekyiyem.

²⁵ *Mar ke hirak kewetir niu o bret epei au, hira keit tipar wain mekre kap hirak ketpor kar ik: “Tipar wain im mekre kap hiram mehimitan him ham yaaim me God kewetiyem mamkepi hi anipem hiram mamikrit emriuwe hemkre mai mamwen. Yi yayim eiriak menmen im han ekitet menmen hi arekyiyem.”

²⁶ Te maain wi kerek yi yayik niu o bret ketike tipar mekre kap yayir ke hirak kiriakem, yi yehimitan Kraiskaa kakikepai haiu mit ere hirak pike kaknen.

Mit kerek newaank Komunion, hir niriak menmen enum

²⁷ *Mit miyapir han ne yi mit kerek hir naak bret o naam tipar mekre kap kerek mehimitan menmen Mitik Iuwe Kraiskiriakem, te hir ap han ekitet menmen im werek werek, God katip hir niriak enum nenip hemkre metike yink ke Kraiskirak hiram mire menmen (enum) weinim.

²⁸ *Te mit miyapir eninin han ekitet menmen im werek werek mekre han kir enipir menmen

---

* 11:25 Eks 24:6-8; Sek 9:11; Hi 8:8-13

* 11:27 Hi 10:29

* 11:28 Mt 26:22; 2Ko 13:5

enum te maain h̄r nan̄k niu o bret ketike t̄par mekre kap nehimitan menmen M̄t̄k Iuwe k̄r̄iakem.

²⁹ H̄r nanin̄n nan̄riak menmen im nan̄ntar m̄t̄ miyap̄r kerek ap han kitet menmen mekre han k̄r̄ werek werek, h̄r han kitet menmen M̄t̄k Iuwe k̄r̄iakem h̄ram wein̄m, h̄r nan̄k niu o bret ketike t̄par mekre kap te God han enuk kakriuw̄eri kakn̄p̄.

³⁰ M̄t̄ miyap̄r yap̄rwe ne yi m̄t̄ yi ȳnap ap manpenun au, m̄t̄ han ne yi m̄t̄ epei naa nentar h̄r netikewi yaam niu metike t̄par mekre kap te yi ap yin̄n han kitet menmen werek werek au.

³¹ Haiu emin̄n han kitet menmen werek werek te maain mam̄m menmen me niu o bret metike t̄par mekre kap, God ap han enuk kakriuw̄eri kakiwep taau.

³² *God han kitet menmen haiu m̄r̄iakem, h̄rak kakwep haiu m̄t̄ mam̄r ke haai kenep n̄kan kekepik kak̄mt̄au h̄m m̄rak kakriuw̄erem. H̄rak k̄r̄iak menmen im te maain haiu mam̄p̄r menmen enum mekre han kaiu ap te mami mam̄tike m̄t̄ miyap̄r kerek nises menmen me t̄i.

³³ Te nai yinan, yi yererik yaȳm menmen yi eimer̄r m̄t̄ han nanin̄n nan̄nen te yi yaȳm menmen miut̄p̄ han kakitet menmen M̄t̄k Iuwe kerekyaayem.

³⁴ M̄t̄ han ne yi m̄t̄ kerek yi n̄np̄i miwei, yi yayin̄n yaȳm menmen yaȳt̄ w̄nak ki. Te maain yi eitike m̄t̄ han einen eiyu eirerik eiȳm menmen te God ap han enuk kakiwep me menmen

---

* 11:32 Hi 12:5-6

yi yir̄iakem. Maain hi anen ari, te h̄im n̄ipaa yi yitauhiyem, hi hetpiyem me menmen im.

12

H̄im me menmen yaaim God H̄im̄in Yaaik kewetai haiu m̄it em

¹ Nai yinan, hi hanhan yi eiȳrtei werek werek menmen God H̄im̄in Yaaik kewetaiyem (kerek n̄ipaa yi yewis t̄wei yitauhiyem.)

² *Yi yertei n̄ipaa yi ap yises h̄im me Kraiss wen au, Seten kari han ki te yi yises han ki, yi yen yewen̄ipi niuk me t̄pir kerek m̄it newis ninaan mau tein̄ik. Te h̄iram ap mam̄t̄pi h̄im taau.

³ *N̄ipaa Seten kari han ki te in ek hi hanhan yi eiȳrtei menmen im werek werek. M̄it miyap̄ir kerek God H̄im̄in Yaaik kari han k̄ir te h̄ir newepyap̄ir h̄im ham nat̄ip nar ke profet, h̄ir ap te nant̄ip Jisas h̄irak enuk. M̄it miyap̄ir kerek God H̄im̄in Yaaik ap kakri han k̄ir, h̄ir ap te nanwepyap̄ir h̄im m̄irak nant̄ip Jisas h̄irak M̄it̄ik luwe au.

⁴ *God ketenen menmen ham m̄irak yap̄irwe me haiu m̄it, te God H̄im̄in Yaaik kiut̄ip kerekek h̄irak kakweteiyem.

⁵ *Haiu m̄ir̄iak menmen ham yap̄irwe me God, te h̄irak God kiut̄ipen kerekek. Han en au.

⁶ Haiu m̄it m̄ir̄iak menmen ham me God meri-
uwe menmen m̄irak iuwe, te God kerekek h̄irak
kari han ke m̄it keriuwerem.

---

* **12:2** Hab 2:18-19   * **12:3** 1Jo 4:2-3   * **12:4** Ro 12:6; Ef 4:4

* **12:5** Ef 4:11

7 *God Hımın Yaaik kewetai mıt niutıp niutıp menmen mırak haiu mırem hıram ham ham. Te haiu emakaap mıt miyapır yapırwe kerek nises God emriuwere.

8 God kewet mıt han menmen ham, mıt han menmen meiyam. God Hımın Yaaik kari han ke Mıt han te hır natıp hım yaaım me God hırak kewepyapırem. God Hımın Yaaik kerekek kari han ke mıt han keteiknor menmen God kakriakem te hır newepyapırem natıp mıt em.

9 God Hımın Yaaik kerekek hırak kari han ke mıt han te hır nisesik nanriak menmen me God yaaım. God Hımın Yaaik kari han ke mıt han kekepi te hır nankaap mıt miyapır nınap te hır nıre yaain.

10 *Hırak kewet mıt han menmen iuwe mırak te hır nırıak menmen im: Mıt han newepyapır menmen maain God kakriakem hır natıp mıt em. Mıt han nertei menmen meke God man, o au en, menmen meke Seten enum man te hır han kitetim natıp mıt em. Mıt han natıp hım ham nıpaa hır nerteiyem au. Mıt han neweikın hım im newepyapır as o hır mıram natıp mıt em.

11 *God Hımın Yaaik kiutıp kerekek kewetai haiu mıt em. Hırak kises han kırak kewen menmen yaaım im kewet haiu mıt em.

Haiu mıt yapırwe haiu mıre pınak ke yınk kiutıp me Kraıs

12 *Haiu mertei yınk ke haiu mıt hırak kiutıp te hırak pınak pınak. Haiu mıt miyapır ne Kraıs

---

* 12:7 1Ko 14:26   * 12:10 Ap 2:4; 1Ko 14:5   * 12:11 Ro 12:3;
1Ko 7:7   * 12:12 Ro 12:4-5; 1Ko 10:17

haiu mire yink. Haiu yapirwe te haiu mau mire yink kiutip.

¹³ *Haiu mit han ninin ke haiu mit haiu ne Isrel. Yi mit han au yi ne Grik. Yi mit han yi yirak menmen me mit kerek naanmpri yi yeit pewek mererim au, te haiu mit han haiu mirak menmen im ap mit han iuwe naanmpri au. Haiu yapirwe mau niutip nipa w God Himin Yaaik kan kau kekre han kiau kerekeyi haiu mit niutip. God keruwet Himin Yaaik kiutip kan te hirak kaku kakre han kiau haiu mamre niutip kerekek.

¹⁴ Haiu mertei yink kiau hirak ap pinak kiutip kerekek au. Hirak kire yapirwe.

¹⁵ Hit miutip me mitik hak hiram matip mar ik: “Hi ap pinak ke yink ke mitik ik hentar hi ap his mirak au.” Hit mirak matip mar im hiram menmen weinim. Hirak wen pinak ke yink ke mitik ik.

¹⁶ Nikip miutip me mitik hak hiram matip mar ik: “Hi ap pinak ke yink ke mitik ik hentar hi ap nanamir kirak au.” Nikip mirak matip mar im hiram menmen weinim mentar hiram wen pinak ke mitik ik.

¹⁷ Hi hetpi, yink kiau kire nanamir kerekek mamirkeik te haiu mamimtau menmen? Yink kiau kire nikip keremem, mamirkeik te haiu mamnim menmen a? Taauye!

¹⁸ God ap kirak yink kiau men niutip. Au, hirak kenip pinam maiu yapirwe kewisim kises han kirak.

¹⁹ Yink kiau ken niutip keremem, haiu yink

---

* 12:13 Ga 3:28

kaiu ap kaku werek werek au. Pɪnak kiutɪp kerekek.

²⁰ Yɪnk kaiu hɪrak ap ken niutɪp au. Pɪnam pɪnam yapɪrwe, te yɪnk kaiu hɪrak kɪre kiutɪp.

²¹ Tɪs, mɪtɪk nanamɪr kɪrak ap te kaktɪp his mɪrak kakɪr ik: “Ti menmen miutɪp hi ap hanhan heriuwit au, hi hau werek.” Paan ap kaktɪp hɪt kakɪr ik: “Ti menmen mamritwaank hi ap hanhan heriuwit au, hi hahu werek.” Hɪram ap mamɪp mamɪr im au.

²² Han ketike hɪriu hɪram mɪre weiwei, te hɪram ap mau werek werek au haiu mami.

²³ Menmen ham me yɪnk kaiu haiu han kitet hɪram enum, haiu naanemprewem mɪsawɪnem meriuwe klos.

²⁴ Menmen ham me yɪnk kaiu ap te haiu mam-sawɪnem au. God kɪrɪak menmen te menmen ham me yɪnk kaiu haiu han kitet hɪram enum haiu mesɪsɪwem meriuwe menmen yaaim te hɪram minɪn menmen ham me yɪnk kaiu.

²⁵ God kɪrɪak menmen im te yɪnk kaiu hɪrak ap kewep pɪnak pɪnak au. Hɪrak hanhan keriuwe hɪrekes.

²⁶ Henik kɪnakɪn his o hɪt maiu hɪram mewewei, te yɪnk kaiu ap kaku werek werek au. Mar im mɪtɪk kiutɪp kekɪre nɪmɪn ke haiu mɪt menmen mewankek, haiu nɪrak yinan han etwenɪnek. O mɪtɪk ik kɪrɪak menmen yaaim keit niuk iuwe, haiu nɪrak yinan haiu metikerek haiu han yaaik mamu.

²⁷ *Yɪ yetikewei haiu mɪt haiu mɪre yɪnk ke Krai. Haiu mɪt niutɪp niutɪp haiu mɪre pɪnak

---

* 12:27 Ro 12:5; Ef 5:30

pɪnak ke yɪnk kɪrak.

28 *God epei kehimɪtenai haiu mɪt han ne mɪt miyapɪr nɪrak haiu mar ik. Hɪrak kehimɪtenei haiu mɪt iuwe minɪn haiu mɪre aposel. Hɪrak kehimɪtan mɪt han iuwe nisɪsei hɪr nɪre mɪt profet hɪr natɪp mɪt hɪm me Krai. Epei au, hɪrak God kehimɪtan mɪt han iuwe hɪr nises profet, hɪr nɪre tisa, hɪr natɪp mɪt miyapɪr hɪm ham me God te hɪr nanu nanises God werek werek. Hɪrak kehimɪteni epei au, hɪrak kehimɪtan mɪt han hɪr nɪrɪak menmen mirakel keteikɪn mɪt menmen iuwe God kɪrɪakem, mɪt han hɪr nɪkaap mɪt miyapɪr hɪr nɪnap his hɪt enum te hɪr nɪre yaain. Mɪt han nankaap mɪt miyapɪr neiyan, mɪt han hɪr naanmɪpre mɪt miyapɪr me menmen. Mɪt han hɪr natɪp neriuwe hɪm ham nɪpaa hɪr nerteiyem au.

29-30 Mɪt yapɪrwe kerek God kehimɪteni hɪr ap nɪre aposel au. Mɪt yapɪrwe hɪr ap nɪre profet au. Mɪt yapɪrwe hɪr ap tisa. Mɪt yapɪrwe ap nɪrɪak mirakel meteikɪn mɪt menmen iuwe me God au. Mɪt yapɪrwe ap nɪkaap mɪt miyapɪr nɪnaap hɪr nɪre yaain. Mɪt yapɪrwe hɪr ap natɪp hɪm ham nɪpaa hɪr ap nerteiyem au. Mɪt yapɪrwe hɪr ap neweikɪn hɪm nɪpaa hɪr ap nerteiyem au. Au, God kewet mɪt menmen ham ham hɪr nisesim nanrɪakem nankaapan nanriuwerem.

31 *Hi hetpi yi eiyitehi God yi hanhan menmen iuwe me menmen God Hɪmɪn Yaaik kewetai haiu mɪt em hɪram yaaim minɪn. Te in ek hi hetpi me menmen yaaim yi eiyisesim hɪram minɪn menmen God Hɪmɪn Yaaik kakweteiyem.

---

* 12:28 Ef 4:11-12   * 12:31 1Ko 14:1

13

Him me haiu mit miyapir hanhan meriuwehan

¹ Haiu mit mertei him me mit nerer wit wit o haiu mertei him me mit ensel haiu metpim, te haiu ap hanhan meriuwe mit miyapir han mamrekyor yaaim, haiu enun wein+n mar ke mitik hirak kiriak tuk+n te ap kertei weiwik mirak werek werek au. Haiu mamir ke mitik kau winak kiriak wekinp wein+k ap kine henye keriuwerem au.

² *Haiu mit mertei menmen me God te haiu mertei menmen nipaa God kisawinem ap keteikin mit em, te haiu mewepyapirem matip mit em, o haiu mertei menmen iuwe me God hirak kakikepai haiu matip miniu (o neiyip) hirak ekinke te hirak kakises him mai kakinke, te haiu ap hanhan mit miyapir han, haiu enun wein+n.

³ *Haiu mamwet mit miyapir enun ap netenen menmen auri, haiu mamwetir menmen maiu yapirwe te hir nanu werek, o haiu mewepyapir him yaaim me Kraiss mit enun nanriyei mamikre si tatwei haiu mami haiu mewisi hir nanrekyeyem, haiu ap te hanhan mit miyapir han mamrekyor yaaim, menmen im yaaim haiu miriakem ap mamkepei te God kaktip haiu yaain taau!

⁴ Haiu hanhan meriuwe mit miyapir han, haiu mit yaain mamir ik. Haiu ap te mamine han enuk waswas au. Haiu mamtip mit miyapir him yaaim mamrekyor yaaim. Haiu ap y+nk enuk hemkre menepam meriuwe mit miyapir han. Haiu ap

---

* 13:2 Mt 17:20   * 13:3 Mt 6:2

mamwen+pi niuk maiu haiu iuwe au, haiu ap m+it paan tokik au.

5 *Haiu ap mamri+ak m+it miyap+r h+r y+nk enuk nanriuwe menmen haiu mamri+akem au em+it. Haiu ap mamri pewek o menmen ham mamtiwem yeun+im o haiu meit menmen meit yaank haiu ap te mam+im yeun+im au em+it. Haiu ap em+h+iak (o em+h+iy+ik) waswas au em+it! Haiu ap han ekitet menmen enum m+it nerekyeyem au em+it. Haiu em+it h+iram menmen wein+im.

6 *Haiu ap han yaaik me w+ menmen enum mewaank m+it han au em+it. Haiu han yaaik meriuwe menmen yaaim keremem.

7 *Haiu mekint+ip ap mamti+ip emriuwe menmen enum yap+rwe mamnen. Hekrit hekrit haiu han ekitet menmen yaaim me m+it miyap+r han. Haiu mamu han ekitet God kakrekyei menmen yaaim kak+kepei, haiu emnak+n tokim emu emriuwe menmen enum yap+rwe mamnen.

8 Menmen me haiu hanhan meriuwe m+it miyap+r han mamu mam+it tipmain tipmain enum eik. Te maain w+ ham mamnen te haiu ap mamwepyap+r h+im God ketpeiyem haiu mamti+ip m+it em. Maain haiu ap te mamti+ip h+im n+ipaa haiu ap merteiyem. Menmen in ek haiu merteiyem, h+iram mamno mam+it.

9 H+im im h+iram yaaim mentar in ek haiu mertei h+im p+inam me God keremem, te haiu mat+ip m+it em. Haiu ap mertei meiyam au.

10 Maain w+ kerek God kaknen kakwepyap+r menmen yap+rwe, menmen in ek haiu

---

* 13:5 Fl 2:4 * 13:6 Ro 12:9 * 13:7 Ro 15:1; 1Pi 4:8; 1Ko 9:12

merteiyem hiram mamno mamit. Maain menmen meiyam yaaim mamikrehir me menmen im e.

¹¹ Nipaa haiu mire nikerek kike, haiu han kitet menmen mar ke nikerek han kitetim, haiu matip mar ke nikerek netpim, haiu mertei menmen mar ke nikerek. Te in ek haiu mit iuwe. Haiu meweikin sip mewet menmen me nikerek hir niriakem, haiu mises menmen me mit iuwe hir nisesim.

¹² *In ek haiu mertei menmen me God kike mar ke mit miyapir nanir himin kir kekre glas enum tokim hapik mewim. Maain haiu mamno mamir God ninaan mirak, te haiu mamirtei menmen God han kitet hiram iuwe mamir ke in ek God kertei haiu mit niutip niutip werek werek.

¹³ *Te, yi han ekitet menmen im. Menmen im iuwe wikak mamu mamit. Haiu han kitet menmen God ketpaiyem. Haiu hanhan hirak kakrekyei menmen yaaim. Haiu hanhan mamriuwe mit miyapir han. Menmen miutip me menmen iuwe wikak im hiram minin. Hiram im: Haiu hanhan mit miyapir han.

14

Menmen God Himin Yaaik kewetaiyem hiram minin menmen ham

¹ *Yi mit miyapir en yi eiyinin hanhan eiriuwe mit miyapir han. Menmen im hiram minin: Yi wen hanhan God kakweti menmen ham yaaim me God Himin Yaaik. Yi hanhan iuwe te God kakweti menmen te yi eitip mit him mirak yaaim.

* 13:12 2Ko 5:7; Je 1:23 * 13:13 1Te 1:3; 1Jo 4:16 * 14:1 1Ko 12:31, 14:39

² Mít nanpítíp hím kerek God Hímín Yaaik kewetirem, te mít netariyem, hír ap nantíp mít neriuwerem au. Hír nantíp God kerekek naníntar hír mít han ap nanírtei menmen hír nanítípim. God Hímín Yaaik kekepi te hír natíp menmen me God nípaa hírak kísawinem.

³ Híram yaaím te mít kerek natíp mít hím me God, hír natíp mít en. God au. Hír netpor nankepi nanises hím me God nanrekyor hír han yaaik nanu.

⁴ Mít kerek nantíp hím ham kerek God Hímín Yaaik kewetirem, hír nantíp menmen nankaap híras keriyen. Te neímín hír nantíp mít miyapír hím me God eim, hír nankaap mít miyapír ne weiwík me God nanriuwerem.

⁵ *Hi hanhan yi yapírwe yaitíp hím ham mít nepítariyem kerek God Hímín Yaaik kewet haiu mít em. Te hi hanhan wísenum te yi eiyítpor hím me God. Mít kerek hír natíp mít hím me God, hím mír mínín hím me mít kerek natíp hím ham me God Hímín Yaaik kewetirem, te hír mít han ap nanu nanweikín hím nanwepyapír menmen hír netpim. Mít han hír nanu nanweikín hím nanwepyapír menmen im te mít miyapír ne weiwík me God nanírteiyem werek werek. Im yaaím míre mít kerek natíp mít miyapír hím me God nípkaap mít miyapír neriuwerem.

⁶ Nai yinan, maain hi anen ari te hi etpi hím ariuwe hím ham God Hímín Yaaik kewetewem yi yepítariyem, hi ap akepi ere hi eweikín hím awepyapírem hetpiyem. Hi etpi hím me God me hím yi yetpim, yi eiyírteiyem werek werek, o

---

* 14:5 Nam 11:29

hi etpi menmen maain mamnen, menmen im yi eiy+mtewem hiram mamkepi yayises God werek werek.

Haiu emt+ip h+im me God mamriuwe h+im haiu yap+irwe merteyem

⁷ Menmen mire tuk+n o wek+np hiram han kewim au. Hiram mire mit+ik kat+ip keriuwe h+im ham. Mit ap n+ri+ak tuk+n o wek+np nine henye mei werek au, mit nep+tari menmen hiram tuk+n o wek+np metpim.

⁸ Mit ap n+ri+am tuk+n werek werek au, nan+irkeik te mit hir nan+irtei nan+no nan+nepan a? Taauye!

⁹ Menmen yi mit y+ri+akem hiram mep+ir kere-mem. Yi eit+ip mit eiriuwe h+im ham God H+im+n Yaaik kewetiyem, hir mit nemtewem hir nep+tariyem. Yi yay+tpor menmen, te h+im epei au men.

¹⁰ Mit nerer wit wit nat+ip h+im ham h+im ham. Hir ap nat+ip h+im wein+im au. Hir netike mit newepnak neriuwerem.

¹¹ Hi ap hertei menmen werek werek kerek mit+ik hak ketpewem, te hirak han kitet hi mit+ik ke wit hak, hi han kitet hirak ke wit hak, haw+ir ap wewepnak au.

¹² Te hi hetpi menmen im. Yi hanhan yay+it menmen ham ham kerek God H+im+n Yaaik kak-wetiyem. Te yi eiyin+n hanhan eiy+it menmen yaaim God H+im+n Yaaik kakwtai haiu mit em hiram mamkaap mit miyap+ir ne weiw+ik me God te hir nanisesik werek werek.

¹³ Te mit+ik kerek kat+ip keriuwe h+im ham me God H+im+n Yaaik kewet+iwekem, hirak ap

kerteiyem, h̄rak ekitehi God ekikepik h̄rak ekirtei h̄m h̄rak epei ketpim te h̄rak kakwepyap̄irem kat̄ip m̄it em. H̄rak kakriak menmen im kak̄intar h̄m im hi hetpiyem.

14 Hi hitehi God hi ewen̄ipi niuk m̄rak heriuwe h̄m ham hi hep̄itariyem kerek God kewetewem, h̄m̄n kai ketike God tewepnak, te han kai au kau wein̄k.

15 *Te hi ariak menmen im. Hi ehitehi God eriuwe h̄m̄n kai ketike han kai, hi tewen aine henye ariuwe h̄m̄n kai kaktike han kai.

16 Yi eiyitehi God yi eiwen̄ipi niuk m̄rak eiriuwe h̄m ham m̄it ap nerteiyem au, nan̄irkeik te h̄r nan̄irtei h̄m yi yetpim a? H̄ram yaaim te h̄r nantikewi nanwenhiyem a? Taauye!

17 Yi epei yat̄ip God h̄m yaaim yewen̄ipi niuk m̄rak te yi ap ȳikaap m̄it kerek nemtau h̄m mi yeriuwerem au.

18 Hi Pol hi hetenen menmen God H̄m̄n Yaaik kewetewem. Hi han yaaik heriuwe God hentar hi hin̄ni hi at̄ip God menmen heriuwe h̄m ham hi ap herteiyem kerek n̄ipaa h̄rak kewetewem.

19 Te w̄i kerek hi hau hetike m̄it miyap̄ir ne weiw̄ik me God, haiu mererik mewen̄ipi niuk m̄rak, hi hin̄n hanhan at̄ip m̄it menmen kike ariuwe h̄m haiu yap̄irwe merteiyem te h̄ram mamkepi h̄r nanu werek. Hi h̄napen etpor menmen yap̄irwe ariuwe h̄m ham h̄r nep̄itariyem au em̄it! H̄ram ap mamkepi au.

20 *Nai yinan, yi ap eire n̄ikerek eiriuwe menmen yi han kitetim au em̄it. Yi eire m̄it iuwe.

---

* 14:15 Ef 5:19   * 14:20 Ef 4:14; Fl 3:15

Me menmen enum m̄t nisesim yi eiweik̄n sip eiwet̄iwem eitariyem eiȳr ke n̄kerek kike miyerer n̄nani. Te menmen yaaim yi han ekitetim werek werek eiȳr ke m̄t miyap̄r iuwe.

21 *H̄im me God mau t̄iwei n̄paa profet Aisaia kewis̄im h̄ram mat̄p me m̄t miyap̄r nat̄p h̄im ham m̄t netariyem mar im:

“M̄t ne wit netike m̄t han ap ne wit h̄r nant̄p m̄t in

nanriuwe h̄im ham hi God awet̄rem.

H̄r nanwepyap̄r h̄im mai nant̄p m̄t em te h̄r ap nanisesim au.”

22 Te h̄im ham im kerek God H̄im̄n Yaaik kewet̄iyem, h̄ram mamkaap m̄t ap nises h̄im me God te h̄r hanhan nan̄mtewem. M̄t epei nises h̄im me God h̄ram mamkepi au. H̄im me God ham m̄t nat̄p m̄t han em h̄ram mamkaap han ke m̄t ap nisesik au. H̄ram mamkaap han ke m̄t kerek nisesik keriyen.

23 *M̄t miyap̄r ne weiw̄k me God nanrerik nant̄p nanriuwe h̄im ham h̄r nep̄tariyem kerek God H̄im̄n Yaaik kewet̄rem, maain m̄t kerek ap nises h̄im me God o m̄t ap nertei menmen im, h̄r nan̄nen nan̄mtau menmen yi eiȳtpim, h̄r nep̄tari menmen yi yet̄pim te h̄r han kitet yi enun ȳre m̄t han k̄r enuk.

24 *Te m̄t miyap̄r nererik nat̄p m̄t h̄im me God, maain m̄t kerek ap nises h̄im me God o m̄t ap nertei menmen im h̄r nan̄nen n̄m̄n nanu nan̄mtau menmen yi yet̄pim, h̄r nan̄rtei

---

* 14:21 Ais 28:11-12   * 14:23 Ap 2:13   * 14:24 Jo 16:8

h̄im im te menmen im mamrekir han k̄ir te h̄ir nan̄irtei h̄ir h̄iras m̄it enun.

25 *H̄im me God im mamket menmen enum mekre han k̄ir h̄ir han kitetim te h̄ir newen nin̄ip nanwen̄ipi niuk me God nant̄ip nar ik: “In ek hi hertei God kau kekre n̄im̄in ke yi m̄it.”

Yi eiwen̄ipi niuk me God yi eiyises menmen yaaim

26 *Nai yinan hi hetpi yi eir̄iak mekam a? W̄i kerek yi yererik yewen̄ipi niuk me God yi eiyises menmen werek werek. M̄it̄ik hak kine henye, m̄it̄ik hak ketpi h̄im, m̄it̄ik hak kewepiyap̄ir h̄im ham God epei ketp̄iwekem, m̄it̄ik hak kat̄ip h̄im ham h̄irak n̄ipaa ap kerteiyem au. M̄it̄ik hak keweik̄in h̄im im ketpi menmen me m̄it̄ik hak epei ketpim em e. Yi niut̄ip niut̄ip eir̄iak menmen im yap̄irwe te h̄iram mamkaap han ke m̄it̄ miyap̄ir te yi eiyises h̄im me God werek werek.

27 M̄it̄ miyap̄ir han ne yi m̄it̄ h̄ir nepu h̄ir nant̄ip h̄im ham kerek m̄it̄ nep̄itariyem, yi eiwis wik o wikak nan̄it̄pi h̄im im keremem. H̄ir ap nant̄ip h̄im nanre yap̄irwe au em̄it! M̄it̄ik hak kakt̄ip h̄im m̄irak, m̄it̄ik keiyak kakwepyap̄ir menmen h̄irak ketpim. Epei au, m̄it̄ik hak kak̄it̄pi kakriuwe h̄im m̄irak ham.

28 M̄it̄ han ap nepu kerek nanwepyap̄ir h̄im kerek m̄it̄ han netpim, h̄ir ap te nant̄ip h̄im im mekre n̄im̄in ke yi m̄it̄ miyap̄ir kerek yererik yewen̄ipi niuk me God au em̄it! H̄ir keriyen nant̄ike God nant̄ip nan̄ikre han k̄ir.

---

* 14:25 Ais 45:14; Sek 8:23; Jo 4:19   * 14:26 1Ko 12:8-10; Ef 4:12

29 *Yi eiwis mitikik wik o wikak kerek hirakik tire profet hirakik tatwepiyapir him God ketpiwewitem. Hirakik tatwepiyapir him me God, te yi mit han yi han ekitet him im hirakik tewepiyapirem hiram yaaim o au enum.

30 Mitik hak kau yeno kekre nimin ke yi mit, God ketpiwew menmen, hirak ap ekmerir mitik hak ketpim au, hirak ekikrit ekno ekikrehir kirak ekitpim.

31 Mar im yi eiwepiyapir him me God eitip mit em eire kiutip kiutip te yi mit miyapir yapirwe yau en yi eiyimtwewem werek werek, hiram mamkepi han ki te yi eiyu werek.

32 Mit miyapir kerek hir nire profet hir newepiyapir him God ketporem, hir naanmipre han kir me menmen. Han ap naanmamror au. Hir mit keriyen, te hir naanempre han kir me menmen God ketporem.

33 Hir enriak menmen im enintar God hirak ap kaknip han ke mit nererik nemtau him mirak te hir han kakitet menmen heriyai heriyai nanitpim au. Hirak kaknipai haiu mit mamu han kiutip mamises him mirak.

Wi kerek yi mit miyapir ne God yererik yewenipi niuk me God yi eiriak menmen mar im.

34 *Yi yairerik yaiwenipi niuk me God, miyapir ap te nantip menmen au, emit! Hir nankintip nanu nanises him me mit nir nanir ke him me God mau twei metpim.

35 Miyapir hanhan nanirtei him me menmen werek werek kerek mit netpim, hir ap nanitehi

---

* 14:29 Ap 17:11; 1Te 5:21 * 14:34 1Ko 11:3; 1Ti 2:12; Ta 2:5

mīt in me menmen neit wit kerek h̄r newen̄ipi God au em̄it! Menmen im enum. Maain h̄r nanu w̄inak k̄r, h̄r nanitehi m̄kan n̄r me menmen h̄r nan̄tporem werek werek.

³⁶ Yenmak yi eir̄iak menmen im mar ke hi hetpiyem a? Yi han kitet God h̄m m̄rak h̄ram mekrit meke wit Korin man a? O au en, yi han kitet h̄m me God man yi m̄t miyap̄r keriyen te yi eiyises han ki me menmen yap̄rwe a? Taau! Yi ap yertei menmen yap̄rwe me God te yi eiȳmtau menmen hi hetpi yi eiyisesim.

³⁷ *M̄t han nekre n̄m̄n ke yi m̄t h̄r han kitet God epei kewet̄r menmen m̄rak iuwe o h̄r n̄re profet newepyap̄r menmen God ketporem, h̄r nanwenhi menmen hi ewisiyem h̄ram menmen M̄tik Iuwe Kraiss kat̄p haiu emisesim.

³⁸ M̄t kerek ap han kitet menmen hi ewisiyem h̄ram h̄m me God, haiu ap han kitet h̄r n̄re m̄t profet newepyap̄r nat̄p menmen God ketporem. Au, h̄r m̄t enun netari menmen.

³⁹ Te nai yinan, yi hanhan iuwe te yi eire profet te yi eiwepyap̄r eit̄p h̄m God ketpiyem yi eit̄p m̄t em. Te yi eir̄iak menmen mar im keremem au. Yi ap eiwen m̄t kerek nan̄t̄pi h̄m ham yi yep̄tariyem au em̄it!

⁴⁰ *Te menmen yi ȳr̄iakem me w̄i yi yererik ȳr̄iakem, yi yises menmen yaa'im yi ȳr̄iakem.

15

Kraiss n̄ipaa kaa, God p̄ike k̄k̄iak kekrit kau

---

* 14:37 1Jo 4:6   * 14:40 Kl 2:5

¹ Nai yinan, in ek hi hanhan ekeyi han ki me h̄im yaaim me Kraiſ n̄ipaa hi hetpiyem kerek yi yemteuſem yi yiſeſim werek werek.

² H̄im hi nepei netpiyem yi yiſeſim werek werek mar ke n̄ipaa hi hewepyap̄r hetpiyem, h̄iram mamkepi yi yayiſeſ God werek werek yi ap yayiwaank, o au en, taau!

³ *Hi hetpi h̄im im h̄iram menmen iuwe min̄in kerek n̄ipaa God ketpewem hi hemteuſem. H̄im m̄iram im: Mit̄ik Kraiſ kaa te kak̄iſak menmen enuſ haiu m̄ir̄akem, kar ke h̄im me God mau tiwei n̄ipaa metpim h̄irak kaknen kaki.

⁴ *H̄irak kaa epei au, mit̄ han newiſik kekre hei ke han h̄irak kin̄ik m̄niu (o neiȳip) H̄irak kiwaai kekrekrek me wi wikak epei au, God k̄ik̄iak kekrit kau kar ke h̄im me God mau tiwei metpim.

⁵ *God k̄ik̄iak kekrit kau epei au, h̄irak kewepyap̄r h̄irekes te Sifaſ (Pita) kin̄in k̄irek. H̄irak k̄irek epei au, mit̄ han diſaipel h̄ir n̄irek.

⁶ H̄ir n̄irek epei au, mit̄ miyap̄r nar 500 h̄ir n̄irek. Mit̄ miyap̄r in n̄ipaa ere in h̄ir niſeſik. Mit̄ yap̄rwe wen nau ti, te mit̄ han niut̄ip niut̄ip epei naa.

⁷ *H̄ir n̄irek epei au, h̄irak Jemſ k̄irek. H̄irak k̄irek, te mit̄ apoſel yap̄rwe h̄ir n̄irek.

⁸ *Maain hi h̄irekes h̄ikaru, h̄irak kan te hi h̄irek. Hi h̄ire mit̄ik enuk hi h̄irek.

⁹ *Hi h̄ire mit̄ik enuk wein̄ik hekre niſimin̄ ke mit̄ apoſel, hi h̄ire h̄ikaru. God kehimit̄ena hi

---

* 15:3 Ais 53:8-9 * 15:4 Mt 12:40; Ap 2:24-32 * 15:5 Lu 24:34; Mt 28:16-17 * 15:7 Lu 24:50 * 15:8 Ap 9:3-6; 1Ko 9:1 * 15:9 Ef 3:8; 1Ti 1:15; Ap 8:3

hire aposel te hi ap yaaik au! Nipaa hi hewaank mit miyapir kerek nises him me Krai.

10 *In ek hi hire mitik yi yira te yi yerteiya hentar menmen yaaim God kerekyewem kekepa keriuwerem. Hirak ap kerekyewem weinim au. Mit aposel hir niriak menmen yaaim te hi hinini heriuwe menmen hi hiriakem me God. Te hi hirekes ap hiriak menmen im au. God kekepa te hi hiriak menmen hiram mire yaaim.

11 Mit han aposel hir netpi him me God o hi hetpi him me God hiram weinim. Menmen iuwe hiram mar im: Haiu aposel metpi him me Krai mipiram, te yi epei yisesim.

Haiu mit yapirwe mami te maain God pike kakikekyei haiu mit

12 Haiu matip mit him me Krai kaa te God pike kikiak kekrit kau. Te yi mit han niutip niutip yekre nimin ke yi mit yapirwe, yi yenmak te yi yatip mit kerek nipaa hir naa, maain hir ap pike nanikrit au?

13 Mit hir naa pike nanikrit au, te hiram mar ke God ap kikiak Krai hirak kekrit kepu au.

14 God ap kikiak Krai hirak pike kekrit kau au, te haiu mit metpi him enum weinim te yi yises him weinim.

15 *Yi yises him weinim te haiu mit enun memitipin metpi menmen me God haiu merekyi enum matip hirak epei kikiak Krai kerek nipaa kaa, hirak kekrit kau. God ap kikiak Krai te maain hirak ap te kakikaan mit kerek epei naa.

---

* 15:10 2Ko 6:1, 11:5, 23   * 15:15 Ap 1:22, 4:33, 5:32

16 M̄it h̄ir naa p̄ike nan̄ikrit au. Te God ap k̄ik̄iak Krāis h̄irak p̄ike kekrit kepu auye!

17 God ap k̄ik̄iak Krāis te yi yises h̄im m̄irak wein̄im. God ap kesak menmen enum mi yi ȳire m̄it miyap̄ir yaain au. Yi enun.

18 God ap kesak menmen enun haiu m̄it m̄iriakem, te m̄it kerek n̄ipaa nises h̄im me Krāis kerek menmen enum mau han k̄ir, h̄ir nantike God nanu nan̄it au.

19 Haiu m̄ire m̄it kerek nises h̄im me Krāis me w̄i haiu mau t̄i in h̄irak kekepai, te maain haiu mami God ap kak̄ikepai p̄ike kak̄ikeyei haiu mam̄ikrit, te m̄it nau t̄i in han kitet haiu enun metaritari h̄ir han etwen̄inei w̄isenum.

20 *Te h̄im im hi nepei hetpim h̄iram au. God epei k̄ik̄iak Krāis h̄irak p̄ike kekrit kepu. H̄irak kekrit kin̄n m̄it miyap̄ir yap̄irwe naa kerek maain God p̄ike kak̄ik̄ian.

21 *Menmen hi hetpiyem h̄iram yaaim hentar menmen im. M̄it̄ik kiut̄ip Adam k̄iriak menmen enum kenip haiu m̄it miyap̄ir yap̄irwe haiu mami. Mar keremem te m̄it̄ik kiut̄ip Krāis h̄irak kak̄nipai haiu m̄it kerek mami haiu p̄ike mam̄ikrit kak̄intar h̄irak p̄ike kekrit kau.

22 Haiu m̄it yap̄irwe mami mentar haiu nepenyerer ne Adam. Mar keremem te haiu m̄it kerek haiu ne Krāis, maain haiu mami te God kak̄ikeyei haiu m̄it.

23 *Haiu yap̄irwe mami, maain haiu p̄ike mam̄ikrit mamu me w̄i God kemeteiyem. Krāis h̄irak kin̄n kekrit kau. Maain w̄i kerek h̄irak

---

* 15:20 Kl 1:18 * 15:21 Ro 5:12, 18 * 15:23 1Te 4:16; Rev 20:5

p̄ike kaknen kakwepyap̄ir hirekes, God kakik̄ian m̄it kerek epei nisesik h̄ir m̄it n̄irak.

24 Me w̄i im menmen yap̄irwe maain tewen mami mam̄it. W̄i kerek Kraiſ kakin̄in kak̄iwaank menmen me gavman metike menmen me m̄it iuwe, netike menmen m̄ir iuwe, h̄irak kakwis God kakin̄in menmen yap̄irwe.

25 *Kraſ h̄irak kakin̄in naanmamre menmen yap̄irwe ere God kakin̄in m̄it enun nepan n̄irak.

26 *H̄irak kakin̄in menmen enum yap̄irwe, maain menmen kerek menip haiu m̄it metike menmen yap̄irwe mami, God kak̄iwaankem h̄iram mam̄it, te haiu mamu mam̄it.

27 *H̄im me God mau t̄iwei h̄iram mat̄ip mar im: “God kin̄in menmen yap̄irwe h̄iram mamises han ke Kraiſ.” H̄im im kerek mat̄ip “Menmen yap̄irwe” h̄iram ap mat̄ip me God hirekes au. H̄irak kakin̄in menmen yap̄irwe kerek in ek mamises han ke Kraiſ.

28 Maain God kakin̄in menmen yap̄irwe mamises han ke Kraiſ, te Kraiſ h̄irak N̄ikan ke God, h̄irak kakwis God hirekes kakin̄inek kak̄intar n̄ipaa God kekekpik kin̄in menmen yap̄irwe. H̄irak kises han ke God epei au, te God hirekes kakin̄in haiu m̄it yap̄irwe.

29 H̄im im hi hetpiyem me maain God kakik̄ian m̄it miyap̄ir kerek epei naa, h̄iram enum hi emitip̄in heriuwerem, m̄it nenmak te h̄ir newis m̄it han h̄ir n̄ik̄iri neriuwe t̄ipar mamkaap m̄it miyap̄ir h̄ir epei naa a? H̄ir han kitet menmen enum h̄ir n̄ir̄iakem.

---

* 15:25 Mt 22:44   * 15:26 Rev 20:14, 21:4   * 15:27 Sam 8:6

30 *Him im hiram enum me nemitetpın kere-mem, menmak te haiu mıt in hekrit hekrit mamwis menmen enum mamnen menep te mamraiwaank a? Au! Haiu emweikın sip emwet him me God im emrı.

31 *Nai yinan, hi hetpi hekrit hekrit hi hırak menmen me God te menep hi hahi. Menmen hi hetpiyem hiram yaaım mar ke him hi hetpiyem in ek. Hi han yaaık heriuwi hentar yi ne Kraıs Jısas kaidu Iuwe.

32 *God ap kakıkoya te hi hırak menmen im weınım. Nıpaa hi heıt wıt Efesas hi etike mıt hır enun nıre sak mıt hır nakıp henmik ketuk, haiu menehan te menep hır naniyep hi hahi. God ap te kakıkekeyeı haiu mıt te him im nıpaa mıt netpım haiu emisesım hiram mıre yaaım. Hıram matıp, “In ek haiu mamım menmen metike tıpar sı enum ere haiu han yaaık iuwe mamıtar maain haiu mamı.”

33 Yi ap eiwis mıt han nanmitıpın nanriuwe menmen hır netpiyem. Yi eitike mıt enun eikiyan eiwepnak, hır nanıwaank han ki me menmen yi yisesım me God pıke kakıkekeyeı haiu mıt.

34 *Yi han ekitet menmen werek werek eiweikın sip eiwet menmen enum. Mıt han en yi mıt ap yerteı God yisesık au. Hi hetpi him im hıram merekyı yınk enuk te yi eiweikın sip pıke eiyises him yaaım.

Maain God kakıkıakyınk kaidu hırak kakweikın kakre yaaık

---

* 15:30 Ro 8:36   * 15:31 2Ko 4:10-11   * 15:32 Aıs 22:13; Lu 12:19-20   * 15:34 Ro 13:11; Ef 5:14; Ap 26:8; 1Ko 6:5

³⁵ Mít han nitauihi menmen im: “Mamerkeik te God kakikian mít nípaa naa? Hírak kíkian mít epei au, hírak kakwetír yínk kakre mekam?”

³⁶ *Mít nanitauihiem te hi etpor ahír ik: Ti mítik enuk hepítari menmen im. Yehes me rais ti emír emít ní ap te mamwo ere haas míram mamisine te híram mamwo.

³⁷ Yehes me rais kerek yi yamír mekre tí híram yehes weinim me rais o menmen ham, te híram ap haas metíke níkim keremem maain mamwo au.

³⁸ *God kewet rais yehes híram mewo mire menmen ham hírak hanhan kenipem. Menmen yapírwe ap mewo mípíram au. God kehimitanem híram mamwo mamre menmen ham.

³⁹ Yínk yapírwe híram ap míram au. Yínk ke mít miyapír hírak hak. Yínk ke samiyak hírak hak. Yínk ke hore hírak hak, yínk ke saauk hírak hak.

⁴⁰ Menmen yapírwe mau nepni, menmen ham mau tí. Menmen mau nepni híram yaaim te híram meweikín me menmen ham yaaim mau tí.

⁴¹ Wepni hírak kírk kípíre hak, wenke hírak kípír kípíre hak, hír me wítaan híram mípír ham. Nímín ke hír yapírwe, ham mír iuwe, ham au mír kike.

⁴² Yínk kaiu maain God kakikíak hírak kakír ke menmen hí nepei etpiyem. Yínk kaiu hírak kóre yehes. Yínk kaiu maain hír nanwisík kakíkíre hei, hírak kakín kakisine kakít. Te yínk kaiu kerek God kakikíak, hírak ap te kakisine kakít au.

⁴³ *Yínk kerek maain mít nanwisík kakíkíre hei

---

* 15:36 Jo 12:24   * 15:38 Jen 1:11   * 15:43 Fl 3:20-21

hirak menmen enuk weinik kerekek. Te yink maain kerek God kakikiak hirak kakre yaaik. In ek yink hirak kaknap te hirak ap mampenuk. Maain hirak kakre manpenuk wisenuk.

⁴⁴ Yink kiau kerek maain mit nanwisik kakikre hei, hirak menmen me ti kerekek.

Maain yink kiau God kakikiak, hirak kakweikin kakre hak yaaik kerek kakikaap himin kiau kaku werek kakikrerek. Yink ke hirak kepu, te haiu mertei maain haiu mamit yink hak kakikaap himin kiau hirak kaku.

⁴⁵ *Him mau tiwei me God mit newisim hiram matip mar im. Hiram matip me Adam, “God kiriakek hirak kepu.” Te Krai hirak kire Adam, hirak kkaru kan kewet haiu mit Himin kirak, haiu mamu mamtikerek.

⁴⁶ Haiu eminin emu ti ik emriuwe yink kerek God naanmiprewek au. Yink ke ti kerekek. Maain God kakweikin yink kiau te God Himin Yaaik hirak naanmamrai yink kiau.

⁴⁷ *God kiriak mitik Adam kinin kau ti hirak yink kirak ke ti. Te Mitik Krai kerek kkaru kan, hirak keke wit ke God kan.

⁴⁸ Hir mit miyapir nau ti hir nepenyerer ne mitik Adam kerek nipaa God kiriakek ke ti te hir nar ke hirak kerekek. Maain hir mit miyapir kerek nanu wit ke God, hir nanweikin nanir ke Mitik Krai hirak nipaa keke wit ke God kan hir nanir ke nepenyerer nirak.

⁴⁹ Yink kiau ik hirak kar ke mitik Adam kerek nipaa God kiriakek ke ti, te maain yink kiau kakweikin kakir ke Krai kerek nipaa keke wit ke

---

* 15:45 Jen 2:7; Jo 6:63; 2Ko 3:6, 17   * 15:47 Jen 2:7

God kan.

50 *Nai yinan hi hetpi menmen im. Yɪnk kaiu God kɪriakek ke tɪ ap te kaku kakɪt wit kɪrak au. Menmen kerek maain kakɪsine ap te kakno wit kerek menmen ap mamɪsine au.

51 *Yi eiyɪmtau hɪm im hi hetpiyem me menmen nɪpaa mɪt hɪr nerteiyem au. Mɪt han nekre nɪmɪn ke haiu mɪt kerek mises hɪm me Krai mau tɪ, hɪr ap te nani taau. Te God kakweikɪn yɪnk kɪr waswas.

52 *Wɪ mɪtɪk ensel kaktenu taur kɪrak kehɪmtan wɪ me tɪ nepei mesi, God kakweikɪn yɪnk kɪr waswas kakɪr ke mɪtɪk nanamɪr hei mewen. Mɪtɪk ensel kaktenu taur kɪrak epei au, God pɪke kakɪkɪan mɪt kerek nɪpaa naa, hɪrak kakweikɪn yɪnk kaiu, te haiu ap pɪke mami taau.

53 *Hɪrak kakweikɪn yɪnk kaiu kakɪntar yɪnk kaiu maain kerek haiu mamnap mami hɪrak ekweikɪn ekre yɪnk ap te haiu mamnap o mami.

54 *Maain God kakweikɪn yɪnk kaiu kerek kaknɪpai haiu mamnapo mami, hɪrak kakweikɪn kakre yɪnk yaaik ap te kaknɪpai haiu mamnap o mami au. Te hɪm me God nɪpaa mɪt newisɪm mau tɪwei mamnen. Hɪram matɪp mar im:

“God epei kinɪn menmen enum menɪp haiu mɪt miyapɪr yapɪrwe haiu mami.

55 *In ek menmen enum hɪram menɪpai haiu mɪt miyapɪr mamɪwaank, hɪram epei au enum mɪre henmik kewen. Menmen enum

* 15:50 1Ko 6:13   * 15:51 1Te 4:15-17   * 15:52 Mt 24:31

* 15:53 2Ko 5:4   * 15:54 Ais 25:8   * 15:55 Hos 13:14

hiram menipai haiu mami hiram epei au mesi.”

56 *Menmen enum mekre han kiau mamnipai haiu mami. Him me God mau t+wei n+pa Moses kewisim hiram m+kiam menmen enum mekre han kiau, menipai haiu m+r+ak menmen enum te haiu mami.

57 T+s, haiu emt+ip God h+rak yaaik kentar h+rak keruwet Jisas Kraiss kiau Iuwe h+rak kin+n menmen enum mekre han kiau menipai haiu mami. Te haiu ap mami mam+it au, haiu p+ike mam+krit mamu.

58 *Te nai yinan yaain yi han tokik eiyu ap eiwis him ham enum memip+n mamri han ki. Yi ap einapen eir+ak menmen me Mit+ik Iuwe Kraiss hekrit hekrit au em+it eiy+ntar yi yertei menmen yi yr+ak Mit+ik Iuwe em, hiram ap wein+m au.

16

Him me pewek m+it ne Korin nant+iwem nanwet m+it miyap+r han em

1 *In ek hi ewisi him me pewek kerek yi h+ras yewisim m+waai niut+ip. Te yi eiwet m+it miyap+r han kerek h+r nises God neit provins Judia yi eiwet+rem. Hi ewisiyem entar yi epei yitauhiyem. Yi yises menmen hi epei at+ip m+it nises him me God neit provins Galesia em.

2 Me w+ Sande miut+ip miut+ip yi m+it miyap+r yap+rwe niut+ip niut+ip eirem+r pewek p+nam me menmen God kekepi yi epei yet+iwem me menmen yi yr+akem. Yi eiremir pewek im eiwisim

* 15:56 Ro 6:14, 7:13 * 15:58 2Kro 15:7; Rev 14:13 * 16:1 Ro 15:25-26; 2Ko 8:1-9; Ga 2:10

emwaai niutip te maain wɨ kerek hi anen etiwem, yi ap eino ein eino ein eiriyam me mit miyapɨr en au emɨt! Hɨram menmen yi epei yewisim hɨram emwaai emɨmeriyo.

³ Maain hi anen hi awis tɨwei keiyak kakɨkaap mit ne Jerusalem hɨr nanɨrtei yi neimɨn, hi awet mit kerek yi yehimɨteni hɨr nantɨwek kaktike pewek mi, hi ariuweti hɨr neiyɨm enɨno wit Jerusalem.

⁴ Maain hi anen hi han kitet hɨram yaaim te hi ano Jerusalem hɨr nantikewa haiu emriyan emno.

Pol hanhan kaknen kakɨr mit miyapɨr ne wit Korin

⁵* Hi ehinɨn ano provins Masedonia. Hi hen en apei au, te hi pɨke anen ari yi mit miyapɨr en.

⁶* Hi anen ehu etikewi wɨ mei yapɨrwe au en, hi ehu wɨ ere hawɨ hitan epei au. Hawɨ hitan epei au, yi eikepa eiriuweta hi ano wit keiyak hi hanhan anori.

⁷* In ek hi hinapen anen ari me wɨ hi ano wit hak menep entar hi ehu etikewi wɨ mei kike au emɨt. Maain mitɨk Iuwe Kraiss kakwisa hi anen ehu etikewi wɨ mei yapɨrwe.

⁸ Te in ek hi ahu in heit wit Efesas ere maain wɨ haiu mit ne Isrel menewem Pentikos hɨram mamnen.

⁹* Hi wen ahu in entar Mitɨk Iuwe hɨrak kɨrɨak menmen yapɨrwe yaaim epei man mamwisai haiu mamtip mit hɨm mɨrak hɨr nanisesim. Te mit enun han ninapen hɨm me God hɨr nau in

---

* 16:5 Ap 19:21   * 16:6 Ro 15:24; Ta 3:12   * 16:7 Ap 18:21

* 16:9 Ap 19:8-10; 2Ko 1:12; Kl 4:3; Rev 3:8

nanraiwaank menmen haiu matip mit miyapir em.

10 *Maain Timoti hirak kaknen yi naanem-prewek werék werék, te hirak ap kakneini au. Hirak eku werék ektikewi. Hi hetpi him im hentar Timoti ketikewa hawir wiriak menmen me Mitik Iuwe hiram mipiram.

11 *Yi ap eineinik einan yipir eiwirek yi han kitet hirak mitik weinik au emit! Yi eikepik te hirak pike kaknen eku werék werék ekintar hi etike naiu yinan han in haiu mameriyiwék hirak kaknen.

12 *In ek hi etpi me Apolos. Hi epei hetpiwék him iuwe hirak ektike naiu yinan han in hir nanriyan nanino nanri. Te hirak au kinapen. Hirak katip kar ik: “Hi ap te in ek ano au. Maain God kakwisa hi anen, te hi anen ahiri.” Te hi hetpi, maain hirak kaknen.

Him ham pinam hiram mïkaru

13 *Yi naanempre hiras te yi eiyises him me God werék werék. Yi eire mit iuwe han tokik (o einakin tokim) eiyu me menmen enum mamnen mamriwaank.

14 Menmen yapirwe yi yirakem eiyintar yi hanhan eiriuwe mit miyapir han eikepi eiriuw-erem.

15 *Nai yinan, yi yertei menmen im. Mitik Stefanas ketike mite nikerek nirak hir nemtau him me God hir ninin nisesim nekre niman ke yi mit miyapir yapirwe nau neit provins Akaia. Hir epei nises han kir nen nikaap mit miyapir kerek

* 16:10 1Ko 4:17   * 16:11 1Ti 4:12   * 16:12 1Ko 1:12, 3:6

* 16:13 Sam 31:24; Ef 6:10   * 16:15 Ro 16:5; 1Ko 1:16

nises h̄im me God. Te hi hitihi h̄im iuwe yi m̄it miyap̄ir en.

16 *Yi eiȳimtau h̄im m̄ir metike h̄im me m̄it h̄ir nekepi n̄ir̄ak menmen iuwe mar em.

17 Hi han yaaik hentar Stefanas, Fotyunetas, tetike Akaikas epei tan t̄ira. H̄irak̄it tan tekepa teriuwe menmen yi ap yekepa yeriuerem yentar hi ap hau hetikewi.

18 *Hi han kitet h̄irak̄it terek̄yi yi han yaaik yar ke h̄irak̄it epei terek̄ya hi han yaaik. Yi han ekitet m̄it̄ik̄it tar ik h̄irak̄it m̄it̄ik̄it iuwe.

19 *M̄it miyap̄ir kerek nises h̄im me God neit provins Esia h̄ir nesiuwe h̄im netpi, “Yi yaain.” Akwila ketike m̄ite p̄irak Prisila h̄ir netike m̄it miyap̄ir han kerek nises h̄im me God nererik neit winak k̄ir in, h̄ir yap̄irwe nesiuwi h̄im netpi, “Yi yaain.”

20 *Naiu yinan yap̄irwe in h̄ir nesiuwi h̄im netpi, “Yi yaain.” W̄i kerek yi yererik yi eit̄ipan yi eiyewewan eiȳir ke m̄it yaain ne God n̄ir̄akem.

21 *In ek hi Pol h̄irekes hewis h̄im mai yinam im mau t̄wei men yi m̄it miyap̄ir hi hetpi, “Yi yaain.”

22 *M̄it miyap̄ir han en kerek h̄ir ap hanhan neriuwe M̄it̄ik̄ Iuwe Krais h̄ir nemip̄in h̄ir han kitet maain h̄irak̄ kak̄waanki. M̄it̄ik̄ Iuwe kaiu Yaaik Krais, ti enen.

23-24 Hi hanhan M̄it̄ik̄ Iuwe Krais kak̄rekyi menmen yaaim. Hi hanhan yi m̄it miyap̄ir yap̄irwe

---

* 16:16 1Te 5:12   * 16:18 Fl 2:29   * 16:19 Ap 18:2, 18, 26; Ro

16:3-5   * 16:20 Ro 16:16; 2Ko 13:12   * 16:21 Kl 4:18; 2Te 3:17

* 16:22 Ga 1:8-9

en hentar haiu ne Kraiſ Jisas.

Mepir keremem

Him Yaaim Me God
The New Testament in the Au language of Papua New
Guinea
Nupela Testamen long tokples Au long Niugini

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Au

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-12-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023

4e85f348-3df4-5add-b32a-49bcafe3752a